

Za Redakcją odpowiedzialny
Edward Michałek w Poznaniu.

Administracja, Ekspedycja i Biuro Redakcji przy pla-
cu Wilhelmowskim pod Nr. 15.

Dziennik Poznański
wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i dni
świętych.

Cena ogłoszeń (insetów):
od wiersza drobnego 1 sgr. 6 fen. — Reklamy od
1/2 wiersza drobnego 3 sgr. (incl. tłumaczenia).

Listy
do Redakcji, administracji i ekspedycji winny
frankowane.

DZIENNIK POZNAŃSKI.

Przedpłata kwartalna
w Poczcie w Poznaniu 7 marek 50 fen., w Państwie nie-
mieckim i w Austrii 9 mar. 18 fen., w Belgii, Wło-
szech, Szwajcarii i Ameryce 12 mark., w Danii, Fran-
cji, Anglii i Szwecji 14 mar. 40 fen.

Przedpłata i ogłoszenia
przyjmują się w ekspedycji; przedpłata przyjmie
w monarchii pruskiej oraz w państwach do niej przy-
łączonych niemiecko-austriackich, należących urzędów po-
cztowych. W innych krajach zaś tylko nasze agencje
za których pośrednictwem (zobacz niżej) można tak
przesłać ogłoszenia do eksped. Dzienn. Pozn.

Rękopisma
nadysłane Redakcji nie zwracają się i nie są one będą

Ajencye Dziennika Poznańskiego:

W Paryżu Librairie du Luxembourg, Rue de Tournon No. 16, pułkownik Raczkowski, Rue du Faubourg Poissonnière 33. — W Hamburgu, Frankfurcie nad Menem, Berlinie, Lipsku, Wiedniu i Bazylei: Haasenstein & Vogler. — W Berlinie Rudolf Mosse, Jerusalemstrasse 48. A. Retemeyer, H. Albrecht Taubenstrasse 24, Internationale Annoncen-Expedition. „Invalidendank“ Behrenstr. 24 i Haack et Rabehl, Friedrichstr. 68. — W Bremie: E. Schlotte. — W Frankfurcie nad Menem Daube, Haasenstein & Vogler i Mosse. — W Pleszewie: L. Zboralski.

POZNAŃ, 13 listopada.

Na czele dzisiejszych wiadomości odnoszących się do sprawy wschodniej zapisujemy, że według telegramu z Raguzy nadeszła tam półurzędowa depecha z Carogrodu, która donosi, że Trzebinia, Bilechia, Neazco, Piva, Liubinia i Nikschic odłączone być mają od Hercegowiny i tworzyć osobny departament. Na czele departamentu stać będzie grecko-ormiański namiestnik Koston Effendi, który ma znów podlegać gubernatorowi Bośni. Czy prawdziwą jest powyższa wiadomość, czy to, co przyrzeka Turcyja, zadowolony mocarstwa europejskie — bliska okaże przyszłość, bo widocznym jest zwrot w kwestyi wschodniej, widocznym nacisk dyplomatyczny na Portę a i prasa europejska dość wyraźnie domaga się tego, ażeby, jeśli ten nacisk okaże się bezskutecznym, trzy mocarstwa północne wystąpiły z interwencją materyalną. Już wczoraj przytoczyliśmy na to dowody. W tym samym duchu odzywają się i dzisiejsze pisma. Chwilowo, pisze Lombardia, póki nie jest jeszcze zagrożony; oczywiście jednak coś ważnego się gotuje i z postępowania rządów interesowanych godzi się wnosić, iż wszystkie manifestacje urzędowe i półurzędowe ostatnich czasów tak pozornie uspokajające należą w gruncie rzeczy do owej frazeologii zwlekającej, w której dyplomacya od dawna jest mistrzynią skończoną i która jak muzyka międzyaktowa w teatrze służy do zabawiania publiczności, podczas gdy aktorowie się przemieszczają a maszyniści zmieniają dekoracje. — Ponieważ jak się zdaje Francya i Włochy zgadzają się na politykę trzech mocarstw w kwestyi wschodniej, pozostawiały więc do rozstrzygnięcia tylko pytanie, jak się postawi Anglia. Ale i o postawę Anglii nie ma pono obawy, dopóki nie chodzą o zupełny rozkład, o rozbiór Turcyi. Wszakże niedawno temu napisał Times: Niech sobie Europa robi co chce z Turcyją, ale nie tykała jednego miasta i jednej prowincyi; tąd miastem jest Carogrod a prowincją Egipt. — Dalsze wiadomości z Turcyi donoszą, że i rząd serbski odwołał z nad granicy swe wojska, ponieważ armia turecka cofa się w głąb kraju.

Przesilenie gabinetowe przemigło we Francyi, bo p. Buffet odniósł zwycięstwo na posiedzeniu Zgromadzenia narodowego w dniu 11 listopada, a z nim system głosowania wedle okręgów. Telegram najwięcej następujące podaje szczegóły z tej sesyi: Sprawozdawca pan Ricard w dłuższej mowie przemawiał za wyborami wedle list, systemu głosowania wedle okręgów broń minister sprawiedliwości pan Dufaure a Gambetta oświadczył się za wnioskiem komisyi. W imiennym głosowaniu przeszedł z poprawką deputowanego Pontalis wniosek głosowania wedle okręgów 357 głosami przeciw 326 głosom. — Tak więc p. Buffet kierować będzie przyszłymi wyborami. Nadmienić tutaj należy, że prezes gabinetu nie wystąpił jak to zapowiadano, z żadnym „antibonapartystowskim“ oświadczeniem i w ogólności nie zabierał głosu w dyskusyi. Z 712 członków Zgromadzenia narodowego 683 brało udział w głosowaniu.

Prace parlamentu niemieckiego wolnym postępują krokiem. Obrady nad etatem rozpoczną się dopiero w drugiej połowie przyszłego tygodnia. — Wątpliwem przeto, czy parlament niemiecki załatwi się z nim przed Nowym rokiem. Jeśli mu się to uda, w takim razie ma być zanknity i zwolany na wiosnę w celu obradowania nad prawami odnoszącymi się do sądownictwa.

Z teatru wojny w Hiszpanii żadnych nie odbieramy ważniejszych wiadomości, natomiast donoszą dzienniki o nowem niebezpieczeństwie, jakie grozi królowi

Mąż stanu.

POWIEŚĆ WSPÓŁCZESNA

napisana przez

Maurycego Jokaj'a.

(Tłumaczenie z węgierskiego.)

(Ciąg dalszy. Zobacz nr. 218, 219, 220, 222, 223, 229, 230, 232, 235, 236, 237, 238, 241, 242, 243, 244, 246, 253, 255, 256 i 260.)

Trafilo się jednakże pewnego poranku, że Malwina się spóźniła, podczas gdy Ilonka stawiała się punktualnie i w salonie oczekiwała powrotu swej uczennicy.

Grzeczność nakazywała, by w nieobecności gospodyni przyjął gospodarz nauczycielkę.

Pan Lemming dowiedziawszy się, iż Ilonka sama w salonie, pośpieszył ją powitać.

— Przebacz pani, żona moja dziś się spóźniła, lecz tylko co jej nie widać. Proszę tymczasem rozgościć się i być jakby u siebie.

— Dziękuję panu.

Ilonka usiadła. Naprzeciw niej zajął miejsce pan Lemming.

— Od jak dawna udzielasz pani lekcyi mojej żonie?

— Od miesiąca.

— Jakież robi postępy?

— Bardzo dobre.

— A nie jest upartą lub nieposłuszną? Nie potrzebujesz pani uciekać się do różgi?

Pan Lemming próbował być zabawnym i dowcipnym.

Alfonso XII. Kiedy Stolica apostolska, pisze P. O. Corresp., uznała Alfonsa królem hiszpańskim, spodziewała się, że on ją poprze w kwestyi religijnej. Tymczasem rząd hiszpański, który początkowo robił przyrzeczenia, waha się teraz z ich wykonaniem. Zrażona takim postępowaniem Stolica apostolska nakazała swemu nuncjuszowi energicznie wystąpić. Znanym jest okólnik kardynała Simeoni do biskupów hiszpańskich. Myślano, że Stolica apostolska nie zgodzi się na ten okólnik — tymczasem wydano świeżą notę, która nie tylko pochwała wystąpienie nuncjusza, ale domaga się wykonania konkordatu z r. 1851 i żąda, ażeby biskup z Seo de Urgel stawiony był przed sąd duchowny. — Jeżeli prawdą, co pisze Politische Correspondenz, okólnik papieżki byłby pewnym rodzajem ultimatum i zapowiedzią nowych dla młodego króla zakawiań.

Po wiadomości z obrad reichstagu wiedeńskiego odsłamy czytelników do korespondencyi, tutaj nadmieniamy tylko, że jak nam donosi nasz korespondent, hrabia Alfred Potocki mianowany został na radzie ministrów namiestnikiem Galicyi, dotychczasowy zaś sekretarz ministra Ziemiańskowski pan Filip Zaleski wiceprezesem w namiestnictwie.

Biblioteczki parafialne.

Przed trzema miesiącami właśnie, bo w nr. 185 z 15 sierpnia rb., pisaliśmy po raz pierwszy na tém samém miejscu o rzeczy, której dziś znów dotykamy. Tusząc sobie, że dość będzie wskazać zbliżające się niebezpieczeństwo, aby wydatnie potrzebę szybkiego działania ze strony wszystkich, którzy działać mogą, mieliśmy zarazem nadzieję, że ta właśnie sprawa, wszystkich nas zgodnymi i chętnymi zastanie, i w téj to nadziei położyliśmy nad pierwszym artykułem naszym napis: „W tém nie ma u nas stroniectw.“

Rzecz poszła o czytelnie po szkołach elementarnych dla naszej dziatwy polskiej a spowodowała ją wiadomość o zakładaniu takich bibliotek przez powiatowych inspektorów szkolnych kosztem gminy, ofiarą niemieckich patriotów lub wreszcie z funduszy państwa. Biblioteczki takich założycieli mogą być w dzisiejszych stosunkach tylko niemieckie i takie też pisma niemieckie zapowiadały.

Nie potrzeba było wielkiej przenikliwości, aby odgadnąć, do czego to zmierza, choć pierwotnie była mowa tylko o zyskaniu nowego środka pośilkowego do tém łatwiejszego nauczania dziatwy polskiej po niemiecku. Powie- dzieliśmy też zaraz w pierwszym artykule naszym, co dziś autorowie pomysłu wypowiadają bez ogródki, że należy dobrać takich książek do czytelni niemieckich dla dzieci polskich, któreby zabiły i zniweczyły ten wpływ narodowy i religijny, jaki literatura polska dotąd na lud polski wywierała. Tak czytaliśmy w tych dniach w kilku prowincjonalnych dziennikach niemieckich z tym dodatkiem, że minister oświecenia wyznaczył już

— Nie.

Pan Lemming pomyślał sobie: Oho! poczekajno, mościapanno, zaraz ty mi będziesz rozmowniejszą. Pokąd rozmowa toczy się w węgierskim języku, wolno ci pomagać sobie przy odpowiedziach przysłówkami „tak“ lub „nie“; angielska jednakże nauczycielka nie powinna wiać za złe, że praktyczny ojciec rodziny radby przekonać się, czy ta, której płaci zhr. za godzinę, umie coś więcej niż samo: Yes Sir!

Zagałał ją po angielsku.

— Pani jesteście niezawodnie rodowitą Angielką? Ilonka zarumieniała się, zdawało się jej bowiem, że bankier pragnie jej dać do zrozumienia, że za tak drogie pieniądze miałoby się prawo mieć za nauczycielkę rodowitą Angielkę.

— Nie jestem Angielką. Rodzice moi są Węgrami. Ojciec mój był urzędnikiem i zowie się Vilagosi. W roku zaprzestaliśmy swój urząd, poczem poświęcił się gospodarstwu i tutaj utracił skutkiem nieurodzajów cały swój majątek. Na domiar nieszczęścia ojciec mój zapadł ciężko na zdrowiu a w tym stanie rzeczy nie nie pozostało jak sprowadzić go tutaj. Ponieważ rodzice moi nie dziś nie posiadają, przeto spłacam im teraz dług dziecienną wdzięczności.

— A, to szlachetnie, to wzniośle z pański strony. Z wszelkim respektem dla takiej dziecięcej miłości! Pochlebiam sobie, że posiadam nieco wpływów w świecie, cieszyłbym się przeto, gdyby mi się udało zrobić coś dla ulżenia niedoli pani rodziny. Nie jednemu już podałem rękę, dla czegożbym dla pani nie miał co uczynić. Szczęśliwa jakaś gwiazda spowodowała panią w ten dom. Za dni parę pomówię z panią w tym interesie. Gdyby jednakże tymczasowo osoba moja mogła być w czemkolwiek pomocną pani rodzinie, proszę adresować się do mnie z wszelką otwartością.

Ilonka nie odrzekła ani słówka, jeno zarumieniała się jeszcze bardziej. Pierwszy to raz w życiu zaproponowano jej małżeństwo.

na zakładanie podobnych bibliotek przy szkołach elementarnych w polskich okolicach fundusz odpowiedni. Z wielu powiatów napotyamy też od czasu do czasu doniesienia o skutecznieniu zamiaru przez wprowadzenie w życie czytelnie w mowie tu będących.

Trzy miesiące czasu od pierwszego pojawienia się projektu w powiecie inowrocławskim aż do dziś nie przeszły więc dla sprawy téj bez skutku; szkoda, że tylko po stronie przeciwniej a nie po naszej.

Oni znaleźli fundusze, znaleźli ludzi, wykonywujących zamiar, znajdują wnet dzieci i starszych, którzy będą książki niemieckie czytywali, znajdują wreszcie — jesteśmy tego jak najmocniej pewni — sposób do zachęcania młodych i starych do czytania po niemiecku i w niemieckim duchu pisanych książek, choćby przyszło dawać same premie pieniężne.

My okazaliśmy, prawda, że stroniectw u nas w tém nie ma, ale pokazaliśmy to najniebezpieczniejszą zgodą, — zgodą bezczynności. Nikt nic nie zrobił — w tém oto nasza jedność.

Oni będą robili swoje z energią, jedni z gorliwości germanizatorskiej, drudzy z urzędu i musu, ale będą robili wszędzie, wytrwale, systematycznie.

My będziemy ubolewali, wdychali, będziemy czytali o postępach téj nowej propagandy, będziemy na własne oczy widywali jej aparat i roboty, będziemy się zbierali do czegoś i powtarzali sobie na zebraniach, że trzeba przeciwdziałać, a skończymy na tém, że z osobna nikt nic nie robi, razem zaś z gwaru rady i zamętu projektów — czyn wypłynąć nie zdoła.

Oni będą się chępli osiaganiem sukcesem, będą i przesadzali, nam krew psuli, — my będziemy wymiwalni anegdotkami blahość ich przechwalanych owoców, a tymczasem czas będzie robił swoje i żarł nasze obwarowania narodowe, nasze podstawy wiary i na wyścigi wychowywał nam przecherów i bluźnierców, obojętników narodowych i postępców bezkonfesyjnych.

Kto tego nie widzi, ten chyba nie zna potęgę słowa, siły wytrwałego działania systematycznego i wrażliwości umysłowej prostych. Nie tyle nas zniechęca, ile zepsują, za zepsuciem pójdzie dopiero wynarodowienie.

Gdzie spojrzeć, ubywa sposobności do usłyszenia polskiego słowa; wszędzie coraz większy brak dla dziatwy polskiej, szczególnie do uczenia się mowy ojczystej i rzeczy ojczystych, — ze wszech stron słychać, że i nauka religii albo się dziatwie téj wcale nie dostaje, albo w języku obcym jej podawana bywa. I tak powiązał system nam przeciwny w jedność na zgubę obu żywiołów narodowego bytu: język nasz i wiarę naszą.

— A więc zgoda, zgoda między nami, ciągnął dalej Lemming w tonie łaskawym. Com powiedział, tego nie cofnę. Już to pani sama musisz przyznać, że do domu mego szczęśliwa sprowadza ją gwiazda. U Lemminga kwitnie błogosławieństwo Boże. Good-bye miss! Słyszę moją żonę, nie chcę paniom przeszkadzać. Do widzenia, do widzenia!

Kończąc podniósł się z fotelu, podał Ilonce rękę i oddalił się.

W kilka dni potem nadarzyła się Lemmingowi znnowu sposobność pomówienia przed lekycą z młodą nauczycielką.

— Pani! tyle tylko mogę ci powiedzieć, że żona moja formalnie zakochała się w pani. Nie ma słów na należyte ocenienie wzniostych jej przymiotów. Uważa panią za siostrę, za własną swą córkę. Przyszła mi myśl, dzięki której możnaby dwa naraz cele za jednym osiągnąć zamachem. Żona moja jest od pewnego czasu bez towarzyski, mało bowiem jest kobiet, któreby umiały posiadać całe jej zaufanie i sympatyi, tak potrzebne towarzysze domowej, do pani jednakże całą przylgnęła duszą. Wiem, jak wielką byłoby dla pani ofiarą porzucić dom rodzicielski i szukać dachu u obcych ludzi; z tego powodu nie stawiam mego wniosku bez zaofiarowania równocześnie odpowiedniego wynagrodzenia. Lemming płacić będzie pani za to, że przyjmiesz rolę towarzyski mojej żony kwotę, która pozwoli rodzinie pani na przyzwoitej żyć stopie; dam 2 tysiące zhr. rocznie.

Szczere składam panu dzięki za wspianą miłość, jego propozycyę, rodziców jednak moich nie mogę porzucić. Stan mego ojca pogarsza się z dniem każdym zwłaszcza w nocy; często odchodzi od przytomności. Matka upada coraz bardziej na siłach. W domu przeto całym nie ma prócz mnie nikogo, coby go umiał pielęgnować. Czyż w tém położeniu mogę opuścić moich rodziców?

— Najlepiej było, gdybyście ojca oddali do jakiego zakładu zdrowia.

Stawiamy też jedno z drugim, jak je stawiała smutna dola dzisiejsza, jak jedno i drugie razem na cel wzięła ta nowa propaganda przez owe niemieckie biblioteczki szkolne.

Są dwa u nas zakłęcia w chwili gwałtu i w potrzebie nagłego ratunku — wołamy wtedy: Kto Polak, kto w Boga wierzy! Oba one dziś przystają do położenia, obojgiem chcielibyśmy się odezwać i pobudzić wszystkich.

Sposób obrony łatwy, nie potrzeba dziś na początek, póki jeszcze po ich stronie wszelkie trudności a po naszej równa i otwarta droga, jak tylko chcieć i działać według sił każdego.

Niech każdy dwór, każda plebania, każdy zresztą, kogo stać na kilka książek, niech każdy taki założy u siebie choćby najmniejszą biblioteczke dla dzieci polskich. Niech każdy dziatwę do czytania zachęca, niech premie czytelnikom pilnym wyznacza, książek im dobiera, pamięta o pociągającej sile ilustracyi, z Towarzystwem oświaty się znosi, a przetrwamy czas pierwszego natarcia, czas najgorszy i przywiązemy umysły, gdzie już z przyrodzenia się wiążą, — do naszych rzeczy i naszej przyszłości.

Wszakże tu obszerne pole dla wszystkich i tych, którzy pierwiastek narodowy w szczególniejszą zwykli brać osłonę, i owych, dla których religijne potrzeby na pierwszym stoją miejscu.

Niechże więc nie będzie stroniectw, ale niech będzie emulacya, gorliwe wyścigi, aby pierwszym być przy niweczeniu siel na polskiej dziatwy dusze.

Wiadomości urzędowe.

Król mianował radcę sądu powiatowego Schliepera w Bydgoszy radcę sądu apelacyjnego tamże, przenosił dyrektora sądu powiatowego Wehmura w Łobżenicy do sądu powiatowego w Raciborzu, a mianował radcę sądu powiatowego Kassner w Aschersleben dyrektorem sądu powiatowego w Łobżenicy i prokuratorem Emmela w Ostrowie dyrektorem sądu powiatowego w Pleszewie.

Sędziami powiatowymi mianowani zostali: rzecznik i notaryusz Przyjemski w Wolsztynie przy sądzie powiatowym w Międzyrzeczu, asesor sądowy Valentin przy sądzie powiatowym w Pleszewie.

Korespondencye Dziennika Pozn.

Lwów, 10 listopada.

(Z Rady państwa. — Dr. Stremayr. — Dr. Czerkowski. — Delegacya ustąpi. — Zgromadzenie wyborców lwowskich.)

(T) Sprawa wniosku Wildauerowskiego została już więc w Radzie państwa pomimo oporu delegacyi polskiej i tyrolskiej a nawet wbrew woli ministerstwa rozstrzygniętą. Dla nas właściwie po wydaniu reskryptu cesarskiego, odbierającego naszej Radzie szkolnej prawo mianowania dyrektorów i profesorów w szkołach średnich, było już uchwalenie lub odrzucenie wniosku Wildauerowskiego rzeczą zupełnie obojętną, a że protest nasz w Radzie państwa pozostanie bez skutku, wiedziliśmy z góry. Jeżeli więc w imieniu Koła pol-

— O panie! tego nie zrobimy! Nie umiem sobie wystawić nic straszniejszego nad położenie człowieka, który dotknęty umysłową chorobą wydarty naraz zostaje z koła kochającej go rodziny i zrzucony na pastwę obcych, zimnych ludzi. Być może, że ojciec mój odzyskałby tam zdrowie, lecz tymczasem jabyam postradała zmysły, zmuszona bezustannie we śnie i na jawie myśleć o tém, że nie ma go przy mnie, że cierpię dala odemnie, że nie ma komu ukoić jego boleści i przemówić doń słowem zrozumiałem. Nie, nie rozłączę się z moim nieszczęśliwym ojcem. Dla tego też nie przyjąłam żadnej więcej lekcyi, by być przy nim dzień cały, a to co tutaj zarabiam, wystarcza nam na najpierwsze potrzeby. Zadowolimy się chętnie małym, byle tylko być razem.

— Przebacz mi, pani. Miałem jedynie na oku dobro jej rodziny.

— Jeszcze raz dziękuję panu za wspianą miłość jego ofiarę.

Na tém przerwały się zawiazane przez Lemminga negocyacye. Ilonka nigdy na to nie wpadła, jakie powody skłaniały bankiera do zrobienia jej tyle pognętej oferty. Dusza jej zanadto była czysta, by mogła domyśleć się zastawionych na nią sieci, a przed nikim z tego, co zaszło, nie zwierzyła się. Nie zwierzyła się nawet przed matką, obawiając się, by ta oszołomiona taką masą pieniędzy, nie zagnęła jej do przyjęcia propozycyi.

A szkoda, że nie powiedziała matki, ta bowiem byłaby ją pouczyła, że dobrodzieje młodych ładnych dziewcząt nie mają nic wspólnego z mecenasami i że odtąd należy pożegnać na zawsze dom zanego „mieszczanina.“

Pan Lemming nie szukał już więcej sposobności spotkania się z Ilonką. Owoc to jeszcze za twardy, trzeba odczekać aż dojrzeje i ktoś drugi straci go z drzewa.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

i rząd jego, ponieważ wedle tych rewelacji hr. Arnima doszli do steru dla tego tylko, ponieważ ostatni zamierzali równocześnie okazać się w obec cesarza niemieckiego jako doskonały mąż stanu. Dla tego też oświadcza bardzo słusznie République Française że względu na odnośną depeszę w broszurze umieszczoną z dnia 19 czerwca 1873 r. „Dokument ten nie jest tego rodzaju, aby przeciwnicy nasi z niego czerpieć się mogli. Pokazuje on rzeczywistość, że wedle zapamiętanych p. hr. Arnima leżało w interesie Niemiec, aby we Francji powstał rząd Francuzom antypatyczny i dla urzeczywistnienia to pięknego tego planu sprawdził ambasador niemiecki przewrót z dnia 24 maja lub przynajmniej go ułatwił. Rola niemiecka teraz, co sądzić mają po nadziejach hr. Arnima. Pozbawili gościnności pana Thiersa, by rząd obecny zaprowadzić, „który, — z cłem niemiecki ich pomocnik wcale się nie tai — miał użyć większą część sił swoich na pokonywanie swych wewnętrznych nieprzyjaciół, — a dzięki uczciwości następcy, którego dali p. Thiersowi, widzą swe rachuby omylone a rzeczpospolitą z dnia 25 lutego wstępującą w peryod organiczny. — Czemu więc podnoszą rojalistów depeszę z 19 czerwca 1873? Ponieważ depesza ta oświadcza, że p. Bismarck wolał popierać Thiersa niż dążyć do jego upadku. — Hr. Arnim, który nie wahał się z wzięciem nam wojny domowej, zdaje się im być człowiekiem zasłużonym. Dobrzeby było, aby zeznanie to zapisał sobie za uszami.“

Na marszałku prezydencie zrobili podobno rewelacje te tak wielkie wrażenie, że, jak sobie wczoraj w Zgromadzeniu narodowym opowiadano, chce się pozbyć p. Buffeta. Bo pominiawszy, że obawia się, iż Francuzi słusznie zarzucić mu będą mogli, że wolał iść na wygnanie niż na ratunek kraju, co mógł uczynić, jak się z depeszy w broszurze umieszczonej okazuje, gdyż nie dał słowa honoru, obraża go to mianowicie, że hr. Arnim daje do zrozumienia, że Francja pod jego rządem zmniejszy się do poziomu Hiszpanii. Zresztą panowało wielkie i pomiędzy deputowanymi wzburzenie i dla tego, że p. Saint-Genest w dzienniku Figaro nazwał głosowanie powszechne hańbą dla Francji, że znowu grozi i zapowiada, iż marszałek Mac-Mahon, mający za sobą kraj cały, pokaze, że na lat siedem jest panem w kraju. Sądzą bowiem, że artykuł ten inspirowany został przez p. Buffeta, ponieważ stanowisko jego zagrożone, gdyż w pałacu Eljseé przekonano się, że kraj, gdyby p. Buffet został u steru rządów, nawet za pomocą głosowania wedle okręgów radykalną obierze Izbę prawodawczą.

Wczorajsze posiedzenie Zgromadzenia narodowego zajął marszałek o godzinie 2. Sala posiedzeń była znowu przepelniona. W loży dyplomatycznej widzano ambasadora niemieckiego ks. Hohenlohe, nuncjusza papieżkiego i innych dyplomatów. P. Thiers był również na posiedzeniu. Najpierw obradowano nad § 7 redagowanym na nowo przez wydział, wedle którego redakcyi mają oświadczyć terytorjalnej armii być wybieralni pod warunkiem, aby wszyscy oświadczyli nie występować jako kandydaci w obwodach, gdzie żołnierze ich głosują. Po odrzuceniu poprawki przyjęto ostatecznie paragraf ten wedle redakcyi komisji. Artykuł 8 postanawia, że płaćni przez rząd urzędniczy nie są wybieralni z wyjątkiem ministrów, podsekretarzy stanu, ambasadorów, posłów, obu prefektów Paryża, prezesów najwyższych trybunałów, arcybiskupów i biskupów itd. Artykuł ten, nad którym krótko tylko zawisła się dyskusja jako też artykuły 9, 10 i 11 przyjęto kolejno. Artykuł 12, dotyczący kolonii, odesłano do komisji a zebrania przeszło do dyskusji nad artykułem 13, który brzmi: „Każdy rozkaz przymusowy uważa się za niebłyty i nie ma żadnych skutków.“

Nad artykułem tym zawigiuje się tak ożywiona i hałaśliwa dyskusja, że marszałek wzywa tych, co hałasują, aby opuścili salę. Nareszcie przychodzi do głosowania; artykuł przyjęto 585 przeciw 57 głosom. — Wzruszenie w skutek tego w sali ogromne; wzmagają się jednak jeszcze, gdy rozpoczęto dyskusję nad artykułem 14, który brzmi: „Każdy departament tytu wybiera deputowanych, ile liczy w sobie grup po 70 tysięcy mieszkańców, żaden wszakże departament nie może mieć mniej deputowanych jak okręgów, jakie obejmują. Każdy ułamek, wynoszący przeszło 30,000 mieszkańców, liczy się za 70,000 mieszkańców. Wybór odbywa się wedle list departamentalnych. Każdy departament, wybierający mniej jak 10 deputowanych, tworzy jeden okręg wyborczy. Podział departamentów, mających więcej niż 10 deputowanych, reguluje prawo.“ Sześć tylko departamentów ma więcej niż 10 deputowanych: Seine Inférieure (Rouen), Nord (Lille), Pas de Calais, Seine, (Paryż), Rodan (Lugdun), ujścia Rodanu (Marsylia). Po rozpoczęciu dyskusji przemawiają naprzód pp. Antonin Lefèvre-Pontalis i Luro za wyborami wedle list. Pierwszego i drugiego przemowę powitała lewica oklaskami. Następnie solwowano posiedzenie o godz. 5½.

WŁOCHY.

* Rzym, 11 listopada. Minister handlu, przemysłu i rolnictwa otworzył wczoraj w imieniu króla czwarty kongres reprezentantów włoskich Izb handlowych w wielkiej sali konserwatorium w Kapitolu. — Prezes rzymskiej Izby handlowej a po nim burmistrz Rzymu Venturi wyrażali swą radość z powodu zgromadzenia się w wiecznym mieście tylu reprezentantów włoskich miast handlowych celem obradowania nad interesami handlu włoskiego. Zgromadzenie liczące około 100 delegatów, wybrało na przewodniczącego p. Guerrini a na jego zastępców prezesów Izby handlowych Mediolanu, Turynu, Genui i Neapolu.

Proces morderców Sonzogna dotychczas nie ukończony. Sprawozdania z tego procesu wypełnione są mowami obrońców oskarżonych. Szereg ich rozpoczął 5 b. m. młody adwokat Giordano, obrońca Lucianiego. Po nim miał przemawiać drugi i główny obrońca oskarżonego Villa, najpierwszy adwokat rzymski. Tymczasem Villa postanowił zabrać głos dopiero po obrońcach Armatego, Morellego i Farriny, a to z powodu, że ci obronę ewych klientów budują na oskarzeniu Lucianiego. Giordano rozpoczął swą mowę 5 a ukończył 6 b. m. Publiczność zachowała się zimno, widocznie nie przypadły do jej przekonania sofistyczne wywody młodego adwokata. Dnia 7 przemawiał obrońca Armatego p. Tarantini, pierwszy adwokat Neapolu i senior wszystkich biorących udział w tym procesie rzeczników. Mowca zrobił co było tylko w mocy jego, by zmniejszyć wina swego klienta, dla którego też wzbudził wiele współczucia, tak na ławie przysięgłych jak i między słuchaczami.

Adwokat Villa, mimo że był cierpiącym, zabrał głos w obronie Lucianiego dnia 9 b. m. Mowę swą

zakończył dopiero 10 b. m. Nie zdołał atoli zjednać publiczności dla rozpaczonej sprawy swego klienta.

Po obrońcach oskarżonych podniósł się do repliki prokurator królewski. Rozpoczął na posiedzeniu z d. 10 replikę zakończył dopiero nazajutrz 11 b. m.

HISZPANIA.

* Madryt, 10 listopada. Przedstawiciel Stolicy apostolskiej, msgr. Simeoni, powrócił z swęj andaluzyjskiej podróży, zadowolony bardzo z przyjęcia, jakiego doznał ze strony południowych Hiszpanów. — Pierwszą wizytę złożył nuncjusz ministrowi spraw zagranicznych, któremu doręczył notę Antonellogo, będącą dziś przedmiotem zajęcia całej prasy stołecznej. Diario Espannoli i Politica domagają się od rządu jak największej energii w obec rozróżnień rzymskich. Correspondence, zaś Epoca i Eco de Espanna doradzają drogę umiarkowania i uległości. Dla jednych i drugich jednakże stosunek do Rzymu nie jest kwestyą zasadniczą, lecz kwestyą żywotną. Nota sama pochwała wyrażnie zachowanie się przedstawicieli papieżkiego, nie uznaje królewskiego exequatur i uważa konkordat z r. 1851 w całej jego rozciągłości jako istniejący prawnie i obowiązujący. Uważa dalej za potrzebne ożywienie uczuć katolickich w ludności hiszpańskiej i przypisuje wolności sumienia wszystkie niebezpieczeństwa i całą wojnę domową. Obok tego żąda Kurja postawienia biskupa Caixal z La Seo de Urgel przed sąd duchowny. Prałat ten karlistowski uwięziony został, jak wiadomo, pod zarzutem ciężkiej zbrodni.

Z północnego teatru wojennego w skromnej tylko dozie nadchodzi wiadomości; obfitsze są doniesienia z Katalonii, gdzie energiczny Martinez Campos codziennie nowe zbiera wawrzyny. Godnym jest uwagi rozporządzenie generał-kapitana z dnia 3 b. m., dotyczącące zwolnienia pospolitego ruszenia na 18 bm. Pospolite ruszenie składa się z wszystkich zdolnych do broni obywateli, którzy rozpoczęli rok 18 życia a nie skończyli lat 60, z wyjątkiem księży i pastorów. Przedewszystkiem zostaną obśadzone wzgórza, przeszkane lasy, wawozy i inne kryjówki, służące dotychczas zbiegom za miejsce schronienia. Od dnia zwolnienia pospolitego ruszenia zaprzestają krążyć pociągi kolei żelaznej, poczty itd., nikomu nie wolno odbywać podróży bez wyraźnego zezwolenia; wie, któreby nie chciały wziąć udziału w pospolitem ruszeniu, zostaną obłożone kontrybucyą wojenną, a starszyzna ich pociągnięta do odpowiedzialności; domy, w których znalezioneby broń lub amunicyja, zostaną zburzone, mieszkańcy ich wzięci do niewoli.

Za każdego karlistę dostawionego żywcem lub zabitego wypłaci rząd 250 pesetów. Każdy, biorący udział w pospolitem ruszeniu pobierać będzie 1 i pół peseta (1.20 marek) żołdu.

Rozporządzenie to kończy się wezwaniem do karlistów, by zaprzestali bezowocowej walki i poddali się władzom królewskim. Wezwanie to ujęte jest w dwa artykuły: 1) Wszyscy karliści, którzy do 18 bm. wdadzą się na taskę i nieślask władzom rządowym otrzymają amnestyę; 2) po tym terminie wszyscy jedni należący do wojska karlistowskiego zostaną ukarani wedle całej surowości kodeksu wojennego.

HERCOGOWINA.

* Mimo niepogody i zimnej pory miały miejsce na kilku punktach Hercegowiny gorące utarczki. Wedle doniesienia wiedeńskiej Pol. Corr. walczone w ostatnich dniach pod Plawą, Gusinią, Cenun i Bojowicami. Powstańcy wyszli z wszystkich tych utarczek obronną ręką i podają cyfrę rannych i zabitych po stronie tureckiej na 100 ludzi, po swojej zaś na 40. Chefket pasza, który przygotowywał się do uderzenia na Niksik i Banjani musiał z powodu braku koni i z powodu innych trudności odstąpić od pierwotnego zamiaru. Powstańcy byli najdokładniej powiadomieni o planie operacyjnym Chefketa i skoncentrowali wszystkie oddziały pod Banjani w sile 4000 ludzi, oczekując natarcia Chefketa paszy.

Prócz tego dochodzą nas z pola walki trzy depesze. Wedle jednej, a zwłaszcza z Zary, wymaszerowali Turcy dnia 8 bm. z Plawy do Gusinii, spalili wieś i zburzyli mosty pod Sucesto, tu oczekiwali na nich powstańcy i pobili ich w nader krwawej potyczce. Turcy stracili przeszło 100 lud. Tego samego dnia (8 bm.) uderzyli inne bataliony tureckie na Plawę i spalili wieś Cekuini i Bogowice. Po dłuższej potyczce zwyciężyli powstańcy napastników; Turcy ratowali się ucieczką. Powstańcy stracili 12 w zabitych i 26 rannych. W Cetynii utworzono komitet dla pielęgnowania i wspierania rannych.

Wedle depeszy z Kninu uderzyli 500 Turków na powstańców pod Zascok. Po dwugodzinnej walce Turcy zostali odparci i cofnęli się, straciwszy wielu ze swoich, w kierunku Grahova.

Z depeszy raguzkiej dowiadujemy się, że turecki parowiec transportowy „Assyr“, zawinął bez pozwolenia do mare cłausum pod Klekiem i wysadził na ląd konie, broń i t. d. Komendant austriackiego okrętu „Möve“ zaprotestował przeciw temu, komendant okrętu tureckiego zaś powoływał się na rozkaz swego rządu.

Głosny przewódca powstańców Lubiraticz udał się, jak w swoim donosiłmiś czasie, do Czarnogóry celem naradzenia się z ks. Mikołajem co do złożenia tymczasowego rządu narodowego. Z powrotem spotkało go niebezpieczeństwo, spadł z konia i złamał sobie prawą rękę. Lubiraticz ma wedle jednych znajdować się obecnie w Cattaro, wedle drugich zaś w Castelnouvo.

W Hercegowinie i Bośni krąży znowu w wielkiej liczbie proklamacye, wzywające do chwycenia za broń. W Lublanie dano bankiet na cześć przebywającego tamże przewodcy powstańców hercegowińskich Hubmajera. Na bankiecie byli obecni słowniści członkowie krajowego wydziału krajowego i lublańskiego rady miejskiej. Społono toast na pomyślności dynastyi austriackiej, która, wierna swym tradycjom, stanie niezawodnie na stronie powstańców słowiańskich. Hubmajer pił na zjednoczenie wszystkich Słowian południowych. Hubmajer powraca w poniedziałek do Hercegowiny, pełen otuchy w powodzenie sprawy, której poświęcił swój org.

Przegląd ekonomiczno-finansowy.¹⁾

W przeglądzie niniejszym, jako pierwszym z rzędu, niechaj nam wolno będzie wstępnie dotknąć

¹⁾ Otwierając powyższym przeglądem w Dzienniku na-

choć w krótkości przedmiotu naszego z ogólniejszego stanowiska, t. j. dotknąć rzeczy wywierających stałe pewny a przeważny wpływ na położenie ekonomiczne tak jednostek jak społeczeństw całych.

Powiadając ktoś, a miał racyę, że dobra polityka rodzi dobre finanse. Otóż wychodząc z tego założenia polityka rządów ostatnich dziesiątek lat chyba musi być bardzo niebezpieczną, finanse bowiem państw naszych składających ów koncert europejski, w którym wszakże są nie tylko grający ale i tacy, na których grają, prawdziwie opłakany przedstawiają stan rzeczy. Prócz Anglii, która się skutkiem udziału w wojnach napoleońskich niezmiernie była zadłużyła, i Prus, którym jako państwu miliardy francuskie z r. 1871 bardzo przyszyły w porę, wszystkie inne państwa znacznie długi swoje od r. 1848 w przecieciu mniej więcej w trójnasób powiększyły. Bilans ekonomiczny sześciu państw Europy pierwszorzędnych za rok 1875, uwzględniając li konta ważniejsze, przedstawiają nam następujące cyfry, w milionach marek:

	budżet rocznego	dług	pieniądze papierowe	wojsko pod bronią
Prusy ...	694	984	55	412,000
Francya ...	2,102	18,600	„	470,000
Anglia ²⁾ ...	1,428	15,840	„	106,000
Włochy ...	1,230	8,000	624	205,600
Austria ...	1,140	8,812	825	273,800
Rosya ...	1,716	7,457	2,127	575,000

Suma 8,310 63,369 2,042 400

Uwzględniając, że ubytek produkeyi, stojących pod bronią dwóch milionów przeszło ludzi również cięży na odnośnych państwach i że ubytek ten reprezentuje na każdą głowę jak tu silnej i zdrowej osoby choćby tylko 800 marek rocznie (w Anglii i Francji wynosi on nierównie więcej), osiągniemy z rubryki tej sumę ogólną ciężarów przeszło 1,600,000 marek. Dodawszy sumę tę do ogólnej sumy budżetów rocznie wymienionych sześciu państw, uzyskujemy rocznych ciężarów ni mniej jak około dziesięć miliardów marek, obok 63,369 milionów marek długów. Bilans ten przedstawia tylko stronę pasywów, wóród których suma 10 miliardów rocznych ciężarów reprezentują niejako koszty administracyjne, — strona aktywów, jeżeli pominiemy w stosunku mało znaczące własności państwowe, stoi próżna, chyba że zapiszemy na niej skóry uszczęśliwionych rządami temi poddanych. Zaznaczymy przytém, że na przeważnie większej części terytorjum, jakie państwa te zajmują, bo na całej przetrzyni Rosyi, Austrii i Włoch nie zobaczysz się z brzęcącą monetą, lecz że jedynie świątki papierowe stanowią tam pieniądź kursujący, że dalej inne państwa jak Turcyja, Grecya i Hiszpania kompletnymi są bankrutami, a każdy przyznać musi, że finansowy stan państw europejskich, w przecieciu biorąc, jest rzeczywiście nader opłakany, i że polityka, która taki stan wywołała, widocznie na bezdrożach się znajduje.

Obrazu tego niepokojącego stawić nam należy smutne w ogóle położenie ekonomiczne samychże poddanych. Tylko mieszkańcy Francji i Anglii³⁾ cięży się względem dobrego. Natomiast panuje w Niemczech całych, Włoszech, Austrii i Rosyi prawdziwa bieda. Pieniądz drogi, kredyt prawie żaden, handel w zastój, przemysł w upadku... całą litanię można by na ten temat odśpiewać.

Rezultatem ostatecznym tego wszystkiego jest niemiły, ogólnie nieukontentowanie a dla obecnego porządku rzeczy to nader niebezpieczne przekonanie, że tak pozostać długo nie może. W powietrzu czuć jakby jakiś krach państwowy. I zaiste nie dziwnoby w tem nie było. Ucierplajmy najprzód baubanki, potem przemysłowe zakłady, potem banki, potem koleje, potem mienie prywatne w tem wszystkiem utopione, za tem pójdzie a raczej już idzie posiadłość ziemska, do słownie po uszy zadłużona i jakby na dobitkę nieurodzajami trapiąca, — konsekwencya dalsza każe przypuszczać, że w końcu ucierpieć muszą i państwa, których kosztów administracyjnych, w przeważnej części nieprodukcyjnych, z dnia na dzień rosnących⁴⁾ nie potrafią ostatecznie dostarczyć zbiedzone skóry poddanych.

Uwagi powyższe odnoszą się głównie do tych państw, do których z prawa przemocy należeć nam Polakom przypadało. One, bo też z tej przyczyny — szerególnie nas obchodzi. Obok forsownej fabrykacyi lojalności na trojaki sposób podpadamy równocześnie zubożeniu przez potrójny system. Systemy te dadzą się w lot pochwycić. W Rosyi uboży na barbarzyństwo, prosta grabież rządu i czynowników, krzewienie gwałtowne ciemnoty (system rusyfikacyjny) i brak wszelkich dróg komunikacyjnych, — w Austrii mamy już kompletny upadek moralny i materyalny Galicyi, spowodowany najprzewrotniejszą germanizacyą przez wiek cały dokonywaną, spotęgowany jeszcze nieudolnością sfer rządzących i wybijając ostatnimi laty go spodarkę żydowską. My w Prusach ubożemy przez ponoszenie kosztów tak drogiego gródnictwa, jakim jest nowoczesne cesarstwo niemieckie, przez rozprzeczający się nasz żywotne t. z. Kulturkampf, przez utrudnianie nam nauki, podawanej dzieciom naszym w niezrozumiałym języku, przez nieprzystępnosć do urzędów i wielu innych jeszcze rzeczy, które nam walkę konkurencyjną z innoplemieniami nie mało utrudniają.

Atoli Prusy, obchodzące nas na pierwszym miejscu, ulegają jeszcze dwóm fatalnym okolicznościom — sprowadzającym mieszkańców ich, już bez różnicy narodowości, do niechybnego ubóstwa. Jedną z nich dawniejszą, druga świeższą całkowicie daty. Pierwszą jest ich sąsiedztwo. Granicząc na cały zachód z Francją i Belgią, stojąciami od nich pod względem fabrykacyi i przemysłu nierównie wyżej a produktów ich surowych niepotrzebującymi, zaś na cały swój wschód, na przestrzeni około 150 mil stykając się z Rosyją, która się od ich wyrobów hermetycznie odgrodziła cłem prohibicyjnym a produkta surowe taniej od nich produkuje. Prusy wskazane są z góry, że tak

szym stałą tygodniową rubrykę, staramy się tem nie tylko zadoseć uczynić prawdziwej potrzebie, ale oraz spełniamy życzenie wielu czytelników, domagających się już od dawna, byśmy sprawom ekonomicznym i finansowym u nas więcej uwagi niż dotąd poświęcili.

²⁾ Rozumnie się bez kolonii.

³⁾ Lubo Anglia bezwarunkowo bogatsza od Francji, to jednakże zamożność tej ostatniej niechodzi za „solidniejszą“ — tu bowiem panuje dobrobyt przeciętny, podczas gdy w Anglii bogactwa kolosalne w rękę niewielu skoncentrowane. Zresztą Francya zdaje się, sądząc z wstępującego jej wywozu, postępować w zamożności a Anglia jakby cofać. Wartość jej wywozu za jeden miesiąc październik rb. o 8½ miliona funtów niższej stoi od wywozu październik 1874.

⁴⁾ Jak rzadom pilno z nowymi podatkami, przekonuje nas przedłożony w tych dniach parlamentowi w Berlinie budżet Rosyi niemieckiej za r. 1876. Figuruje tam już dochody ca. 15,000,000 R. z podatków browarowego i gieldowego, które spowyszyja jeszcze w lonie odnośnych projektów praw, dotąd nawet nie dyskutowanych a tym mniej przyjętych.

powiemy, na powolną śmierć głodową, na którą, że już dawniej nie umarli, zawdzięczają li już to niesłychanej ich gospodarności i oszczędności staręj daty, już to jakiemu takiemu eksportowi produktów ich rolniczych. Wyższej inteligencji i przewagi kapitałów francuzkich lub angielskich trudno Prusom pokonać, chociażby i przemocą. Zniszczyć baryery rosyjskie, stworzyć sobie wolny oddech na olbrzymi wschód cały, zyskać dla wyrobów swoich targi mieszkanców przestrzeni kroci mil kwadratowych, niżej od nich pod względem przemysłu i cywilizacji stojących, oto wydaje nam się jedyny możliwy i skuteczny środek wywalczenia dla Prus znośnej a nawet kwitnącej pozycyi ekonomicznej. O tę kwestyę rozbić się musi przedzć czy później, podług nieubłaganej prawa logiki, przyjaźń germańsko-rosyjska. — Drugą fatalną dla ekonomicznych stosunków Prus okolicznością są ufatwione parę komunikacye. Rosya nie tylko mało bierze od nas, lecz zarzuca jeszcze Prusy i dalsze kraje swoim żytem rosyjskiem i swoją pszenicą polską. Komunikacya zaś ich morzem, którą dawniej tak znaczne wywoziła masy produktów rolniczych bądź do Anglii, bądź do Francji, bądź na południe Europy, przeciwnie znow dla nich podcięta została od czasu, jak olbrzymie produkcyje zboża i weny Ameryki i Australii zalewały targi całej Europy. Ze tak jest a nie inaczej, dobitnie nas pouczają ceny produktów Królewca, Gdańska i Szczecina, które już od lat kilku niższe są w przecieciu od cen naszych poznańskich, matowanych znow przez produkta ze wschodu nadchodzące.

Bieda pruska nie tylko z krachów gieldowych, z szwindłów gródnierskich i złe uplasowanych miliardów pochodzi, — przyczyny jej głębiej tkwią i nie tak łatwe są do usunięcia.

Rządy trzech północnych państw czują zresztą niebezpieczeństwo grożące im ze smutnego stanu ekonomicznego ich poddanych. W sposobie zaęgniowania grożącej katastrofy leży poniekąd ich charakterystyka. Gdy bank handlowo-pożyczkowy w Rosyi runięciem swoim wstrząsł całą niemal Rosyą, rząd w obawie skutków fatalnych ztąd powstać mogących, wyznaczył innym bankom Rosyi niezwłocznie za pomocą banku państwowego nadzwyczajne co do jakości i ilości pożyczki. Zrobił równocześnie mniej więcej to samo w Odesie, gdy wybuchła tamże epidemia bankructw kupieckich również ogólną katastrofę wywołać się zdawała. Austriya kieruje krach swój już rok trzeci foliatywami. Zaspędowała ograniczenie banku narodowego co do wydawania papierowych pieniędzy, lecz instrukcyami na odwrót zużycie swobody tej bankowi uniemożliwiła. Rząd pruski siedzący na setkach milionów, udaje jakby nie wiedział, co się święci. Zaledwie kilka miesięcy upłynęło, gdy minister finansów pruski p. Camphausen, przedstawiając budżet państwa, patrzył na finanse pruskie przez zupełnie różowe okulary. Wedle niego stan ich świątny i zaledwo w mowie od tronu cesarza niemieckiego wygłoszonej dniu temu kilka potrącono coś od niechęci, że coś w tem nie domaga. A to też wedle tradycyi pruskiej naród a państwo, to dwie rzeczy zupełnie odrębne a prócz tego naród ten to nie naród — zwyczajem słowa tego znaczenia, to naród państwowy, królewsko-pruski. — Gryzą też okropnie nacjonal-liberalów skarby rządowe z miliardów pochodzące obok biedy narodu. Krają nawet pogłoski, że bieda narodu poruszoną zostanie sołenną interpelacyą w Izbach. Wątpić się godzi, żeby się na to odważyło, a jeżeli tak, to będzie odprawa z kwitkiem co się zowie⁵⁾.

Z gield niemieckich, jak wiadomo, wyszedł początek krachu niemieckiego, w nich też dotąd najskrajniej on występkuje. W Berlinie upadł w ostatnich latach stary, renomowany i dawniej bardzo zamożny dom bankierski Josef Jacques; dni parę temu uległa podobnemu losowi również znaczniejsza firma bankierska Hesse et Katz, ostatnia pod okolicznościami uczciwość jej kompromitującą.

Jak z gieldą wiedeńską stoi, poucza nas korespondencya wiedeńska zupełnie świeżej daty:

„Upadek na duchu tutejszej gieldy spotęgował się do tego stopnia, iż trudno go już opisać. Zubożenie gieldy takie przybiera rozmiary, iż niedługo zapewne większa część spekulantów ułotni się, nie znajdując na gieldzie już potrzebnego wyżywienia. Polityka rosyjska wydaje się gieldzie tutejszej w najwyższym stopniu podejrzana i mimo wszelkich starań, by doświadczyć ostatnich oświadczeń rosyjskich osłabić, nie podobna targowi pieniężnemu wrócić zaufania. Ależ polityka temu upadkowi ducha gieldy nie wyłącznie winna. Wiele innych jeszcze czynników dobiega gieldę a przedewszystkiem owa beznadziejność kół rej wodzących w obec kryzysu wlokącej się już rok trzeci. Wszystkie zakusy niesienia pomocy spełzły na niczem i nastal już ów fatalny moment, że patrzymy z rezygnacyą na zgnęanie się nad gieldą ze strony pewnej kłiki frontminterów z profesyi. Mała stosunkowo liczba tych zuchwałców dominuje teraz zupełnie nasz plac, ani Rothschildy ani inne potęgi wysokich sfer finansowych nie kuszą się nawet o to stawić im czoła. — Położenie to staje się niemożliwem nadal i grozi zapadnięciem się wszystkiego, co dotąd jeszcze stoi.“

Zamykamy na tem niniejszy przegląd. W przyszłym następnym nam się sposobność zajęcia się i tem, co nas najbliższej tyczy.

⁵⁾ Rząd austriacki zachwał tym sposobem kredyt Austrii, zniwoził nadzieję rychłego powrotu do waluty brzęczącej — nie pomógł nikomu.

WIADOMOŚCI MIEJSCOWE I POTOCZNE.

Poznań, 13 listopada.

* Teatr. Jutro w niedzielę operetka narodowa: Skalmierzanka; w wtorek: komedya z francuskiego: Szept Benapartego i komedya z francuskiego: Trudny wybór; we czwartek: komedya Bałuckiego: Radość pana Radoy i przystawie dramatyczne p. J. I. Krassowskiego: Kosa i kamień; w sobotę komedya, która cieszy się wielkim powodzeniem w Warszawie, napisana przez p. Labowskiego: Nietoperz; w niedzielę dnia 21: Trzydzieści lat życia aulera. Reportaż ten nie ulegnie żadnym zmianom; już się tak nie zdarzy jak w obecnym tygodniu a otemu my nie jesteśmy winni, dyrektora bowiem teatru z powodu koncertów i w teatrze i w Bazarze zmieniła reportaż w ostatniej chwili, tak że o tych zmianach nie byliśmy w możności czytelników naszych powiadomić.

* Porządek dzienny walnego zebrania Związku spółek zarchikowych, jakie się w Krotoszynie odbędzie w dniu 23 i 24 bm. podamy dopiero w następnym numerze pisma naszego; jak niemiędzy koresp. z Inowrocławia, Wrszawy i z prowincyi; dziś bowiem dla braku miejsca użyczył tego nie możemy.

* Wydział nauk historycznych i moralnych Towarzystwa przyjaźni nauk odbędzie swe posiedzenie w poniedziałek dnia 15 bm. o 6 wieczorem w gmachu Towarzystwa Miłyńska ulica nr. 66.

Na porządku dziennym:
1. Odczyt o Janie Jabłonowskim wojewodzie ruskim i jego żegnaniu z królem Augustem II.
2. Wybór członków.
* Już to muzykalnym nie jest nasz Poznań. Przekonał się o tym z występów p. Friderika-Jakowickiego i ponownie z koncertu wczorajszego, który bardzo mało licząc słuchaczy w naszym teatrze. Ani bogaty program, ani osoby występujące w koncercie wczorajszym nie zdołały zapełnić teatru a przecież panna Donadio pierwszorzędną jest śpiewaczka, p. Hollander do znanych należy skrzypków a p. Schlözer biegłemu jest fortepianista. "Thema i wariacje" Procha z taką odpowiadano były biegłością, że dawno, przysięgamy, nie zdarzyło nam się słyszeć tak dokładnego wykonania. Równie świetnie wypadł śpiew "Una voce poco fa" i "Ave Maria" medytacja surle premier preludu Bacha — tak że po kilkakroć zbyt niecierpliwie zebrana publiczność wywołała ujmającej postaci śpiewaczkę. Być może, że dzisiejszy koncert więcej sięgnie osób — zaryzykuję im możemy, że wieczór, jaki spędzą, policzą do bardzo przyjemnych.
* Sprawozdanie. Nie p. Osuchowski, jak to podaliśmy w nr. 255 Dziennika, lecz p. Ossowski Władysław, dzielnicy Montowa pod Lubawą jednogłośnie wybrany został do sejmiku prowincjonalnego prowincji pruskiej.
* Grzywny, jakie p. Massenbach skazał duchownych w archidiecezji poznańskiej za niekorespondowanie z nim, dochodzą wedle Kuryera do 17,628 tal. czyli 52,878 marek.
* Sąd powiatowy w Środzie zawiaduje tutejszego ks. wikaryusza Chrystowa z nowym terminem na dzień 4 grudnia r. b. w sprawie o mowę pogrzebową; sąd są powiatowy w Kościele przesiadał dnia 11 bm. 7 duchownych o odpust w Górze duchownej; wszyscy oświadczyli, że w tej mierze nie zeznają nie mogą.
* Dnia 9 bm. odbył komisarz okręgowy z Książa p. Friedrich w towarzystwie sześciu żandarmerii bardzo ściśle rewidując w Brzostowie a następnie w Włosiejewkach szukając jakiegos duchownego, którego jednak nie znaleźli. W Włosiejewkach zabrał z sobą p. Friedrich do Książa pana jakiegos wagaśm, którego podejrzewał, że jest owym poszukiwanym duchownym; puścił go zaś w Książu, gdy mu pocztmistrz tajejczy zaręczył że zna owego pana i że ten duchownym nie jest.
* Dnia onegdajszego miał być przez licytacyę sprzedany tymczasowy most drewniany jaki koleją kłobucko-poznańską wybudowała na Warcie w blizkości Dębiny. Most ten kosztował 12,000 tal. Do tej licytacyi stawiło tylko 6 osób; najwyżej dawano za most 750 tal. Ponieważ się na cenę tę nie zgodzono, przeto dyrektora sama każe zrobać most a drzewo sprzedać partiami.
* Sekretarz miejski z Góliba p. Koppelke obrany został burmistrzem w Kopyńcu w W. Ks. Poznańskim.
* Między Nakłem a Ostkiem ma być urządzony pod nazwą Walden nowy przystanek na kolei wschodniej naprzeciwko Samostrzela, majątku hr. Buńskiego. Hr. Buński dał bezpłatnie nietylko miejsce, ale zobowiązał się także dostarczyć cegły i drzewa do budynków.
* Regencya kwidzińska rozporządziła, że wszelkie jarmarki i targi, które przypadają na środek i grudnia r. b. w którym to dniu odbędzie się liczenie ludności, mają być odłożone na czwartek 2 grudnia.
* Do Chelma nadeszła w wtorek 9 bm. z Nowego Jorku wiadomość, że dawniejszy dyrektor tutejszego banku kredytowego Kirslein zmarł w szpitalu i poehowanym został kosztami miejskiej kasy dla ubogich, gdyż nie posiadał żadnych funduszy. Zyczenie jego widzenia się z krewnymi swoimi, ziszcilo się, gdyż była u niego w Nowym Jorku żona jego.
* Ludność państwa rosyjskiego według "Rocznika statystycznego cesarstwa" wynosiła w 1870 roku 33,466,345 mieszkańców pici męskiej a żeńskiej 36,265,700, czyli razem mieszkańców obój pici 71,732,045. Procent ludności męskiej wynosił 11,2. Na 100 męczyzn wypadało 102,3 kobiet, co niekole nie może być stosunkiem rzeczywistym z powodu ukrywania się od popisu osób pici męskiej dla uniknięcia opłaty podgłównego, czego pici żeńska czynić nie potrzebuje. Podług stanów ludność dzieli się jak następuje: szlachty dziedzicznej pici obój 604,467; szlachty osiadłej i osób zostających w służbie rządowej 359,959; duchowieństwa 615,331; osób stanu miejskiego 7,114,331; stanu wiejskiego 58,125,386; stanu wojskowego 4,091,417; udzielników 200,381; osób nie należących do stanów powiatowych 512,722; obywateli honorowych dziedzicznych 24,088; obywateli 31,778; kupców 410,386; mieszczan i innych stanów miejskich 5,543,331; włościan 52,845,466; kolonistów 725,066. Podług wykazu stanów powiatowych dzieli się jak następuje: prawosławnych wspól z jedynowiercami 54,988,091 pici obój; rzymsko-katolickich 997,604 unitów 246,436; ormian 382; katolików 7,494,511; ewangel. 3,339,303; mahometan 3,564,134; i t. d. 274,370.
* Wczoraj, jutro w niedzielę dnia 14 listopada wczoraj, w katedrze św. Józefa, w godzinie 7 minut 21, zachód o godzinie 7 minut 21.
* Wczoraj, jutro w niedzielę dnia 14 listopada wczoraj, w katedrze św. Józefa, w godzinie 7 minut 21, zachód o godzinie 7 minut 21.
* Wczoraj, jutro w niedzielę dnia 14 listopada wczoraj, w katedrze św. Józefa, w godzinie 7 minut 21, zachód o godzinie 7 minut 21.

Wielka aukcja mebli i pianina.
Z powodu przeprowadzenia się pewnego dostojnego państwa sprzedawcą będzie za zapłatę w gotówce w czwartek dnia 18 bm. od 9 godz. przed południem a od 3 godziny po południu w narożniku Berlińskiej Nr. 26 i Myńskiej ulicy Nr. 30 na parterze piękne meble jako to: w sali: dwa wielkie orzechowe zwierciadła z podstawkami, garnitur pluszowy Victoria składający się z kanapy, dwóch foteli, 6 małych krzesel, stoł przed kanapą, 2 piękne stolki z płytami marmurowymi, piękny brązowy pająk z przynami; w pokoju jadalnym wielki mahoniowy bufet z płytą marmurową, garnitur wiedeński składający się z kanapy, 2 foteli, i 4 małych krzesel, patentowy stół do wysuwania, wielkie zwierciadło ze stołem i płytą, 6 pięknych krzesel, szafonier; w pokoju pańskim: biurko cylindrowe, szeslong, 6 krzesel, piękny stół, żelazna szafa do pieniędzy o dwóch drzwiach, zwierciadło ze stołem; w pokoju sypialnym 2 mahoniowe łóżka z materacami na sprężynach, piękna toaleta damska, z płytą marmurową, krzesła, zwierciadła, szafy do garderoby białej, srebr i rzeczy, piękny wielki zegar brązowy, dywany, obrazy olejne, piękne rzeczy z alfenidy, szkła i porcelany, regulator, piękne firanki itd., o 12 godzinie piękne polisandrowe pianino, szafa do pieniędzy i piękny kocyk podwójny na osiach patentowych.

Wszystkie te rzeczy są w dobrym stanie i wyrobione przez najlepszych fabrykantów berlińskich a obejrzeć je można w środę od 3 do 6 godz. po południu.
W listopadzie br. wyjdzie:
Książeczka do nabożeństwa dla młodzieży z licznymi obrazkami, ułożona przez J. Chociszewskiego. Przeszło 300 str. 1 60 obrazków. Cena 5 sgr., za opr. 7 sgr., ze złotym brzegiem 15 sgr., za opr. 10 sgr. francu postyla. Za talara 60 oprawnych, za 2 tal. 13 egz., za 3 tal. 20 egz., za 4 tal. 27 egz., za 5 tal. 34 egz. Sprzedającym z drugiej ręki rabat. Zamówienia pod adresem:
[5745]

Kat z, komisarz aukcyjny.
Wszystkie te rzeczy są w dobrym stanie i wyrobione przez najlepszych fabrykantów berlińskich a obejrzeć je można w środę od 3 do 6 godz. po południu.
W listopadzie br. wyjdzie:
Książeczka do nabożeństwa dla młodzieży z licznymi obrazkami, ułożona przez J. Chociszewskiego. Przeszło 300 str. 1 60 obrazków. Cena 5 sgr., za opr. 7 sgr., ze złotym brzegiem 15 sgr., za opr. 10 sgr. francu postyla. Za talara 60 oprawnych, za 2 tal. 13 egz., za 3 tal. 20 egz., za 4 tal. 27 egz., za 5 tal. 34 egz. Sprzedającym z drugiej ręki rabat. Zamówienia pod adresem:
[5745]

Kat z, komisarz aukcyjny.
Wszystkie te rzeczy są w dobrym stanie i wyrobione przez najlepszych fabrykantów berlińskich a obejrzeć je można w środę od 3 do 6 godz. po południu.
W listopadzie br. wyjdzie:
Książeczka do nabożeństwa dla młodzieży z licznymi obrazkami, ułożona przez J. Chociszewskiego. Przeszło 300 str. 1 60 obrazków. Cena 5 sgr., za opr. 7 sgr., ze złotym brzegiem 15 sgr., za opr. 10 sgr. francu postyla. Za talara 60 oprawnych, za 2 tal. 13 egz., za 3 tal. 20 egz., za 4 tal. 27 egz., za 5 tal. 34 egz. Sprzedającym z drugiej ręki rabat. Zamówienia pod adresem:
[5745]

Kat z, komisarz aukcyjny.
Wszystkie te rzeczy są w dobrym stanie i wyrobione przez najlepszych fabrykantów berlińskich a obejrzeć je można w środę od 3 do 6 godz. po południu.
W listopadzie br. wyjdzie:
Książeczka do nabożeństwa dla młodzieży z licznymi obrazkami, ułożona przez J. Chociszewskiego. Przeszło 300 str. 1 60 obrazków. Cena 5 sgr., za opr. 7 sgr., ze złotym brzegiem 15 sgr., za opr. 10 sgr. francu postyla. Za talara 60 oprawnych, za 2 tal. 13 egz., za 3 tal. 20 egz., za 4 tal. 27 egz., za 5 tal. 34 egz. Sprzedającym z drugiej ręki rabat. Zamówienia pod adresem:
[5745]

Kat z, komisarz aukcyjny.
Wszystkie te rzeczy są w dobrym stanie i wyrobione przez najlepszych fabrykantów berlińskich a obejrzeć je można w środę od 3 do 6 godz. po południu.
W listopadzie br. wyjdzie:
Książeczka do nabożeństwa dla młodzieży z licznymi obrazkami, ułożona przez J. Chociszewskiego. Przeszło 300 str. 1 60 obrazków. Cena 5 sgr., za opr. 7 sgr., ze złotym brzegiem 15 sgr., za opr. 10 sgr. francu postyla. Za talara 60 oprawnych, za 2 tal. 13 egz., za 3 tal. 20 egz., za 4 tal. 27 egz., za 5 tal. 34 egz. Sprzedającym z drugiej ręki rabat. Zamówienia pod adresem:
[5745]

Kat z, komisarz aukcyjny.
Wszystkie te rzeczy są w dobrym stanie i wyrobione przez najlepszych fabrykantów berlińskich a obejrzeć je można w środę od 3 do 6 godz. po południu.
W listopadzie br. wyjdzie:
Książeczka do nabożeństwa dla młodzieży z licznymi obrazkami, ułożona przez J. Chociszewskiego. Przeszło 300 str. 1 60 obrazków. Cena 5 sgr., za opr. 7 sgr., ze złotym brzegiem 15 sgr., za opr. 10 sgr. francu postyla. Za talara 60 oprawnych, za 2 tal. 13 egz., za 3 tal. 20 egz., za 4 tal. 27 egz., za 5 tal. 34 egz. Sprzedającym z drugiej ręki rabat. Zamówienia pod adresem:
[5745]

Kat z, komisarz aukcyjny.
Wszystkie te rzeczy są w dobrym stanie i wyrobione przez najlepszych fabrykantów berlińskich a obejrzeć je można w środę od 3 do 6 godz. po południu.
W listopadzie br. wyjdzie:
Książeczka do nabożeństwa dla młodzieży z licznymi obrazkami, ułożona przez J. Chociszewskiego. Przeszło 300 str. 1 60 obrazków. Cena 5 sgr., za opr. 7 sgr., ze złotym brzegiem 15 sgr., za opr. 10 sgr. francu postyla. Za talara 60 oprawnych, za 2 tal. 13 egz., za 3 tal. 20 egz., za 4 tal. 27 egz., za 5 tal. 34 egz. Sprzedającym z drugiej ręki rabat. Zamówienia pod adresem:
[5745]

Kat z, komisarz aukcyjny.
Wszystkie te rzeczy są w dobrym stanie i wyrobione przez najlepszych fabrykantów berlińskich a obejrzeć je można w środę od 3 do 6 godz. po południu.
W listopadzie br. wyjdzie:
Książeczka do nabożeństwa dla młodzieży z licznymi obrazkami, ułożona przez J. Chociszewskiego. Przeszło 300 str. 1 60 obrazków. Cena 5 sgr., za opr. 7 sgr., ze złotym brzegiem 15 sgr., za opr. 10 sgr. francu postyla. Za talara 60 oprawnych, za 2 tal. 13 egz., za 3 tal. 20 egz., za 4 tal. 27 egz., za 5 tal. 34 egz. Sprzedającym z drugiej ręki rabat. Zamówienia pod adresem:
[5745]

Kat z, komisarz aukcyjny.
Wszystkie te rzeczy są w dobrym stanie i wyrobione przez najlepszych fabrykantów berlińskich a obejrzeć je można w środę od 3 do 6 godz. po południu.
W listopadzie br. wyjdzie:
Książeczka do nabożeństwa dla młodzieży z licznymi obrazkami, ułożona przez J. Chociszewskiego. Przeszło 300 str. 1 60 obrazków. Cena 5 sgr., za opr. 7 sgr., ze złotym brzegiem 15 sgr., za opr. 10 sgr. francu postyla. Za talara 60 oprawnych, za 2 tal. 13 egz., za 3 tal. 20 egz., za 4 tal. 27 egz., za 5 tal. 34 egz. Sprzedającym z drugiej ręki rabat. Zamówienia pod adresem:
[5745]

Kat z, komisarz aukcyjny.
Wszystkie te rzeczy są w dobrym stanie i wyrobione przez najlepszych fabrykantów berlińskich a obejrzeć je można w środę od 3 do 6 godz. po południu.
W listopadzie br. wyjdzie:
Książeczka do nabożeństwa dla młodzieży z licznymi obrazkami, ułożona przez J. Chociszewskiego. Przeszło 300 str. 1 60 obrazków. Cena 5 sgr., za opr. 7 sgr., ze złotym brzegiem 15 sgr., za opr. 10 sgr. francu postyla. Za talara 60 oprawnych, za 2 tal. 13 egz., za 3 tal. 20 egz., za 4 tal. 27 egz., za 5 tal. 34 egz. Sprzedającym z drugiej ręki rabat. Zamówienia pod adresem:
[5745]

Kat z, komisarz aukcyjny.
Wszystkie te rzeczy są w dobrym stanie i wyrobione przez najlepszych fabrykantów berlińskich a obejrzeć je można w środę od 3 do 6 godz. po południu.
W listopadzie br. wyjdzie:
Książeczka do nabożeństwa dla młodzieży z licznymi obrazkami, ułożona przez J. Chociszewskiego. Przeszło 300 str. 1 60 obrazków. Cena 5 sgr., za opr. 7 sgr., ze złotym brzegiem 15 sgr., za opr. 10 sgr. francu postyla. Za talara 60 oprawnych, za 2 tal. 13 egz., za 3 tal. 20 egz., za 4 tal. 27 egz., za 5 tal. 34 egz. Sprzedającym z drugiej ręki rabat. Zamówienia pod adresem:
[5745]

Kat z, komisarz aukcyjny.
Wszystkie te rzeczy są w dobrym stanie i wyrobione przez najlepszych fabrykantów berlińskich a obejrzeć je można w środę od 3 do 6 godz. po południu.
W listopadzie br. wyjdzie:
Książeczka do nabożeństwa dla młodzieży z licznymi obrazkami, ułożona przez J. Chociszewskiego. Przeszło 300 str. 1 60 obrazków. Cena 5 sgr., za opr. 7 sgr., ze złotym brzegiem 15 sgr., za opr. 10 sgr. francu postyla. Za talara 60 oprawnych, za 2 tal. 13 egz., za 3 tal. 20 egz., za 4 tal. 27 egz., za 5 tal. 34 egz. Sprzedającym z drugiej ręki rabat. Zamówienia pod adresem:
[5745]

wiersz: Uprawa rzepaku, napisał prof. R. Bastgen (dok.) — O maszynach rolniczych. (Młoczenie, Lokomobile i maszyny do czyszczenia zboża). Napisał prof. T. Ryliki. — O wpływie lasów na klimat miejscowości krajów, przepr. prof. W. T. (dok.). — O zyskowności fabryk krochmalu. — Korespondencye Rolnika. — Sprawozdania o stanie urodzajów. — Wiadomości bieżące. — Wiadomości literackie. — Rozmaitości. — Część urzędowa.

PRZYBYLI DO POZNANIA
dnia 13 listopada.

LUZINSKIEGO GRAND HOTEL DE FRANCE. Topiński z żoną z Rusocina, Horwitz z Wrocławia, Santz z Elberfeldu, hr. Dąbski z Kołaczkowa.
HOTEL PAYZKI. Lichtwald z Bednar, Becker z Wyrna, Laskowski z Soczyńska, Pohl, Klemm i Bräser z Wrocławia, Petznik z Konia, Lindner z Paprznym, Stanisławski z Gniezna, Dreher z Berlina, Pusoh z Gdańska, Jabłoński z Głogowa.

STERNA HOTEL EUROPEJSKI. Treskatr z Remscheid, Fränkel z Wrocławia, Fedry z Berlina, Kahlan z Hamburga.

HANDEL, PRZEMYSŁ I GOSPODARSTWO.

(W.) Poznań, 13 listopada. Sprawozdanie tygodniowe z obrotu ziemiopłodów. Od samego początku tygodnia mieliśmy dżdżystą pogodę, temperaturę zaś niezwykle łagodną, bo w przedziale 2-3 stopni ciepła. Bezustanna wilgoć szkodziła bezwzględnie młodym nasiewom, które też rzeczywiście miały już uciepnieć na niskich szczegół. gruntach. Uspokojenie zamieszanych targów zbożowych było w ubiegłym tygodniu stałe, w kraju zaś objawiały się znaczne potrzeby, dla czego ceny wazędnie przybrały tendencyę zwykłą. Na targi tutejsze wzięło nieco w tym tygodniu nadchodzący dowozy, kolejami zaś mianowicie przychodzący ilościjsze transporty. I z Królestwa Polskiego nadeszły dość znaczne transporty żyta. — Wyższe notowania zamieszane obudziły w interesie tutejszym więcej zbytności, ile że pszenica i żyto bardzo były na eksport żądane, podobnie jak żyto jare kupowano dla konsumpcyi miejscowej. Wszystko to przyczyniło się do tego, że i tutaj ceny przybrały tendencyę zwykłą i że sprzedający z łatwością osiągnąć zdołali wyższe ceny. Kolejami wyprawiono żąd od 6 do 12 listopada: 178 wepłci pszenicy, 386 wepłci żyta, 13 w. jęczmienia, 21 w. owsa, 7 w. grochu i 121 wepłci nasion olejnych. Płacono za pszenicę 195-226 $\mathcal{M}$, stara 231-240 $\mathcal{M}$ per 1050 kilo; żyto 165-171 $\mathcal{M}$ per 1000 kilo; jęczmień 160-182 $\mathcal{M}$ per 925 kilo; owies 103-117 $\mathcal{M}$ per 625 kilo; groch na paszę 198-205, do gotowania 228-240 $\mathcal{M}$ per 1125 kilo; tatarakę 141-160 $\mathcal{M}$ per 875 kilo; nasiona olejne przy wzmagającym się popycie po wyższych cenach: rzepak zimowy 291-294, rzep zimowy 294-280, rzepak letowy 268-277 $\mathcal{M}$ per 1000 kilo. Mąka z powodu wyższych cen zboża łatwiej się sprzedawała: pszena nr. 0 i 1. 15-17, rżana nr. 0 i 1. 10-12 $\mathcal{M}$ per 50 kilo.

Na giełdzie. Żyto. Pod wpływem lepszych doniesień zamieszanych objawiała się w ubiegłym tygodniu bardzo stała tendencya. Obrót był w ogóle dość ożywiony a na późniejszą część dnia nastąpiła tendencya bardzo handlowana. Z prowincyi nadeszły znaczne zlecenia do kupna i udział tutejszych spekulantów był większym niż dotychczas. Ku końcowi tygodnia było usposobienie nieco słabsze. Notowano na listopad i listopad grudzień 147-151, grudzień styczeń 147-153-152, styczeń luty 152-155-154, na wiosnę, i na kwiecień maj 155-158-150-158 maj czerwiec 167-169-169 $\mathcal{M}$ per 1000 kilo.
Okowita. Położenie targu na okowitę znacznie się w tym tygodniu polepszyło żąd poszło, że na późniejszą część dnia nastąpiła tendencya bardzo handlowana. Z prowincyi nadeszły znaczne zlecenia do kupna i udział tutejszych spekulantów był większym niż dotychczas. Ku końcowi tygodnia było usposobienie nieco słabsze. Notowano na listopad i listopad grudzień 147-151, grudzień styczeń 147-153-152, styczeń luty 152-155-154, na wiosnę, i na kwiecień maj 155-158-150-158 maj czerwiec 167-169-169 $\mathcal{M}$ per 1000 kilo.

Wrocław, 12 listopada. Miesiąc listopad rozpoczął się suchym 3-stopniowym mrozem, który przez cały tydzień bez przerwy panował; od ostatniej niedzieli jednak znów łagodne i żłdyste nastało powietrze, i obawa przed zbyt rychłą zmianą powoli znikła.
Obawa ta zresztą dość była uzasadniona, albowiem porty morza Bałtyckiego tak już są zawalone lodem, że żegluga w tych stronach zawieszoną być musi. Okoliczność ta wielkie ma znaczenie i nie może bezwzględnie na handel wpłynąć, gdyż oddał wszelki dowóz z Rosyi ograniczony będzie na same koleje żelazne, które nie tylko że są droższe, ale i nie dośrogi rozwinęte, aby takie masy zboża z jednego kraju do drugiego przetranszować mogły. Dotąd jednak wpływ ten jeszcze sobie nie zdolał utworzyć drogi, albowiem dawniej nagromadzone zapasy na pokrycie chwilowych potrzeb całkiem wystarczają, a spekulacya przy tak smutnym finansowym stanie w większej części krajów zbyt mało w handlu udział bierze, aby się przyczynić do ożywienia ruchu. Nastąpi to zapewne niezadługo — wtenczas gdy dziś jeszcze zapełnione śpiżnice nieco przeszedzone będą.

Nowy Jork, gdzie zapasy pszenicy znacznie były mniejsze niż w roku zeszłym o tymże czasie, bardzo stałe utrzymywały ceny, w końcu nawet wybitnie zapanowała zwykła.

Z Anglii ta razą mniej pomyślnie mamy wiadomości; krajowe targi wprawdzie przy małym dowozie i bardzo słabej ja-

kości ziarna, ciągle w bardzo silnej pozostają sytuacyi, lecz portowa placę z powodu zwiększonego morskiego dowozu nieco osłabły w usposobieniu.

We Francyi bez przerwy stałe notują ceny, lecz brak ożywienia ruchu większej nie dopuszcza zwykłej.

W Belgii i Holandyi przy spokojnym handlu notowania żadnej nie doznały zmiany.

W prowincjach nadreńskich i południowych Niemczech pszenica niemniej jak żyto w pięknie ziarnie wyższe osiągało ceny.

Austria i Węgry znów w głęboki popadły letarg, notowanie jednak żadnej nie uległo zmianie.

Północna i środkowa Niemcy wprawdzie się większym nie odznaczają ruchem, lecz osłabienie usposobienia okazuje stałością i w cenach widocznie przebiega zwykła.

Na ostatniej giełdzie naszej notowano 1000 kilo pszenicy na ten miesiąc i na listopad-grudzień 194 $\mathcal{M}$, tyleż żyta na ten miesiąc i aż do stycznia 156 $\mathcal{M}$, na kwiecień-maj i maj-czerwiec 160 $\mathcal{M}$.

Targ nasz przy średnim dowozie znacznie stałszy w końcu objawiał usposobienie i tak pszenica jak i żyto łatwiejszego znalazły kupca przy cenach pewne polepszenie rokujących.

Notowano:	Marki.
Pszenicę za 100 kilo. (200 ft.)	biała 16.00 — 22.00
" "	złoty 15.00 — 21.00
" "	14.50 — 17.25
Żyto " "	" 12.50 — 17.00
Jęczmień " "	" 14.80 — 17.60
Owies " "	" 16.50 — 19.50
Groch " "	" 18.00 — 19.00
Wykę " "	" 10.00 — 12.00
Lubin " "	" 9.50 — 11.50
Rzepak " "	" 28.50 — 30.25
Rzepak " "	" 27.50 — 30.00
Konieczynę za 50 kilog. (100 funt.) czerwoną	38.00 — 48.00
" "	białą 39.00 — 60.00

Okowita stała; za 100 litrów (100 kwart polskich) 100% Tral. w miejscu 48.30 $\mathcal{M}$, na ten mies. i aż do stycznia 45. — $\mathcal{M}$, na kwiecień-maj 49. — $\mathcal{M}$.

Banknoty austr. 177.90 m. za 100 flor.
Banknoty rosyj.-polskie 269. — m. za 100 rubli.
Wrocławski bank komisyjny.

* Bydło. Berlin, 12 listopada. Na sprzedaż wystawiono:
165 sztuk bydła rogatego, 772 szt. nierogacizny, 728 szt. cieląt, 999 szt. skopów.

O targu dzisiejszym nie ma znowu nie pomyślnego do doniesienia; żądani byli bardzo małe i tylko cięte w zużyciu wysprzedano; reszta bydła sprzedanego musiała się zadowolić cenami poniedziałkowymi.

Bydła rogatego był tylko towar średni i pośredni na targu, za który płacono 41-44 i 32-35 m. per 100 funt. wagi mięsa. — Za nierogaciznę płacono wedle doboru 52-57 m. per 1000 funtów wagi mięsa. — Ceny cieląt przekroczyły nieco średnie. — Co do skopów płacono za lepsze około 23 a za średnie około 20 m. per 45 funtów.

Wiadomości giełdowe.

Giełda poznańska, 13 listopada.

Poznań, 13 listopada. (Sprawozdanie giełdowe.)
Stan powietrza: piękny.
Żyto: trzyma się.

Cena wypowiedziana. — Wypowiedziano — otr.
listopad 148. —, listopad-grud. 148. —, grudzień-styczeń 150. —, styczeń-luty 153. —, luty-marzec 156. —, na wiosnę 158. —, kwiecień-maj 168. —, maj-czerwiec 169. —, czerwiec-lipiec —.

Okowita: spokojnie.
Cena wypowiedziana. — Wypowiedziano — litrów; na listopad 44.40-50. —, grudzień 45. —, styczeń 45.60-50. —, luty 46.20-50. —, marzec 46.50-50. —, kwiecień 47.70, kwiecień-maj 48. —, maj 48.40, czerwiec 49.20.

Okowita w miejscu (bez beczki) 43.50-50. —.

(W.) Poznań, 13 listopada. Ceny maki. Pszena nr. 0 i 1 15-16 $\mathcal{M}$, rżana nr. 0 i 1. 10-11.50 i. pr 50 kilo.

Gdańsk, 12 listopada.

Sprawozdanie J. Fajansa.
Powietrze: łagodne, pogodno; nocą ustawiczny deszcz od wczorajszego wieczora. Wiatr południowo-zachodni.

Pszenica loco kolejną słabo dowioziona, znalazła na dzisiejszym targu odcieżą odcieżą do kupna przy słabym usposobieniu a po tańszych cenach zdołała zaledwie sprzedać tylko 160 ton. Płacono za jara 131/2, 133/4 ft. 188 $\mathcal{M}$, czerwoną 135 ft. 192 $\mathcal{M}$, szklistą 128 ft. 200 $\mathcal{M}$, 131/2 ft. 203 $\mathcal{M}$, jasną psatr 128/9 ft. 205, 207 $\mathcal{M}$, wysoko psatr 131/2, 134 ft. 208, 211 $\mathcal{M}$, starą 4 tony jasno psatr 129/30 ft. 216 $\mathcal{M}$ per ton. Termina dość niemieienne. Na listopad 197 $\mathcal{M}$ żąd., kwiecień-maj 214 $\mathcal{M}$ żąd., 212 $\mathcal{M}$ plac., maj-czerwiec 216 $\mathcal{M}$ żąd. Cena regulacyjna 198 $\mathcal{M}$.

Żyto loco 125 funt. 159 $\mathcal{M}$ per ton. plac. Obrót 15 ton. Termina bez ofert. Na kwiecień-maj 156 $\mathcal{M}$ p. Cena regulacyjna 130 $\mathcal{M}$.

Jęczmień loco wielki 112/3 funt. 162 $\mathcal{M}$, mały 107 funt. 137 $\mathcal{M}$ per ton płacono.

Okowita loco po 46.50 $\mathcal{M}$ sprzedawana. Termina na kwiecień-maj 61 $\mathcal{M}$ żąd., maj-czerwiec 61 $\mathcal{M}$ żąd.

Giełda bydgoska, 12 listopada.

Pszenica: stara 191-213, nowa 179-199 $\mathcal{M}$.
Żyto stare —, nowe 151-159 $\mathcal{M}$.
Jęczmień: stary 147-153, nowy 148-158 $\mathcal{M}$.
Owies: stary 155-175, nowy 158-168 $\mathcal{M}$.

Rzepak zimowy — m. Rzepak — m. — wsty skto per 1000 kilo wedle gatunku i wagi efektywny.
Okowita: 44. — m. per 100 litrów a 100 %.

Giełda berlińska, 12 listopada.

Pszenica: per 1000 kilo w miejscu 173-217 marek wedle gat. żądano; złota marcijska — plac., biała polska —, mar. z kolei płacono, — na listopad i listopad-grudzień 195 $\mathcal{M}$ marek, grudzień-styczeń —, kwiecień-maj — 210 $\mathcal{M}$ — marek płacono.

Żyto per 1000 kilo w miejscu 153-175 marek wedle gatunku żądano; — rosyjskie 153-155 marek z kolei i franco z dworca, nowe rosyjskie 162-163 marek z kolei i krajowe 167-173 marek franco z dworca pl., na listopad i listopad grudzień 155, grudzień-styczeń 156-155-156, na wiosnę 158-157-158 płacono.

Jęczmień per 1000 kilo w miejscu 137-186 marek żądano.

Owies per 1000 kilo w miejscu 135-184 marek wedle gatunku żądano; — czeski i asaki 168-178, rosyjski 155-174, pomorski i meklemburgski 168-178, wschodnio i zachodniopruski 155-174 marek z dworca pl., na listopad 166, listopad-grudzień 165 $\mathcal{M}$ p., grudzień-styczeń —, na wiosnę 173 żąd. 173 $\mathcal{M}$ marek plac.

Groch per 1000 kilo do gotowania 186-230 m., na paszę 175-186 marek plac.

Rzepak per 1000 kilo — marek.
Rzepak per 1000 kilo — marek plac.

Olaj rzepiowy per 100 kilo w miejscu 67. marek bez beczki płacono, na listopad i listopad-grudzień 69.3-69, grudzień-styczeń 69.5-69, kw-maj 70.9-71 mar. pl.

Olaj lśniący per 100 kilo w miejscu 59 marek pl.
Olaj skalny per 100 kilo w miejscu 26. marek p.

Okowita per 100 litrów w miejscu bez beczki 46.2 mar. plac., na listopad i listopad-grudzień 47.7 nom, grudzień-styczeń 47.8-7, kwiecień-maj 50.9-8 m. pl.

Berlin, 12 listopada. Mąka pszena nr. 0 27.50-26.25, nr. 0 i 1 25.75-24.75; rżana nr. 0 30.50-22.25, nr. 0 i 1 21.50-19.50

Walne Zebranie

Towarzystwa Pomocy Naukowej powiatu gnieźnieńskiego odbędzie się w Gnieźnie dnia 17 mb. w południe o 12-jej godzinie w hotelu panów Chrościńskich. (5846)

Komitet.

Zbiorowych dzieł

Waltera Skotta

pierwsze 11 zeszytów odebrać można w biurze Administracji Dz. Pozn.

Kawior Astrachanski Minogi Elbl. nowe sardynki w oliwie przednie Marki od 75 do 100 feng.

pomorskie półgęski pomorskie gęsie palki ruskie sardynki łososi wędzone

kielbskie bydlinki Tuńczyk w oliwie najprzedniejszy

Humry helgol. w puszkach kiszki brunśw. i wiatrobajian

Głównie, codziennie świeże kiełbaski wchowskie i różne gatunki

serów jako też (5930)

nowe sliwki Katarzynki włoskie Marony

magdeb. kapustę winną mageb. ogórki kiszane i rozmaite no-

wości na sezon zimowy poleca w przednim towarze, jak najtaniej

J. K. Nowakowski.

Ser

prawdziw. holenderski w bochenkach około 20 funt.

i pojedynczo poleca (5954)

J. N. Leitgeber.

!Pieniądze!

!Pieniądze!

w każdej wysokości na zasta-

wy każdego rodzaju. (5916)

LOMBARD

Józefa Warszawskiego

Podgórna ul. 14.

Handel owoców i win

Tauber'a w Paderborn, poczt. Meran

poleca P. T. Publiczności swe tyrolskie

wina i gwarantuje za ich czystość i nie-

sfałszowanie. Wiadro [56 litrów] do-

brege czerwonego wina stołowego [z gron

Epelvarnatsch] 8 fl. Butelki na próbę

(42 litry) wraz z szkłem za przesłaniem

8 fl. (16 Marek). Obszerne cennik bez-

płatnie. (5991)

Bernard Supper,

blizharz i fabrykant wyrobów wo-

skowych w Wroclawiu (5413)

poleca przewieźnemu Duchowienstwu swój

skład białych i złotych świec woskowych

po najtańszych starych cenach, ręczną za rzetel-

ność celną wagę, czystość i niesfałszowanie.

Szanownej Publiczności miasta i okolicy

Poznań donoszę niniejszym uniżenie, że na

św. Marcynie Nr. 62 urządziłem warsztat

ślusarski; zawsze o to starać się będę,

aby powierzono mi roboty akuracyjne i tani

odstawiać i prosię o łaskawe odwiedzanie.

Edward Jander,

ślusarz. (5918)

Uwaga.

Do robót z włosów zgłosić się mo-

gą młodzi ludzie lub panny w handlu

włosów (5923)

Ludwika Sorauer

Rynek 71.

Największy skład

piwa

grodziskiego

z browaru H. Bibrowicza

znajduje się u

W. Sobieckiego

5291) pod Ratuszem.

Handel

włosów

Ludwika Sorauer,

Poznań, Rynek 71 po-

leca skład swój wszy-

stkich robót z wło-

sów po cenach fa-

brycznych. (5784)

Szczecińskie mło-

dzie fantowe.

(5898)

Gustaw Heinze,

Św. Marcina 64/65.

Znaczną przesyłkę świeżych

ananasów

odebrał i poleca (5901)

S. Sobeski.**Cygara**

hawańskie w rozmaitych cenach, papiero-
sy Wellera, tyton turecki poleca
Fontowicz, Poznań, Bazar. (5084)

3 Wrocławska ul. 3

wielki wybór

futer podróżnych i do chodzenia,
jako też wszelkie gatunki gar-

niturów futrzanych, soboli, kun, sto-

maków, tchórzów, skonsów, ostro-

widzów, lisów, lorków, podszepek

dla dam, butów podróżnych, to-

rebek na nogi dla panów i dam,

czapek futrzanych i dyflowych

poleca (5916)

W. Ratsch nastp.,

kuśnierz

Wrocławska ulica 3.

Roboty kuśnierskie i reparacje

wykonują się szybko.

Szafy do pieniędzy

ogniotrwałe i bezpieczne od złodziei

wagi decymalne,

wagi stołowe

sieczkarnie, prawdziwe angielskie

osie patentowane, smaro-

widło do wozów, oselki itp.

itp. poleca w najlepszym towarze i

jak najtaniej (1196)

Maurycy Tuch,

handel żelaza

Szeroka ulica No. 18b.

Czyste wino węgierskie

z sklepów pewnego węgierskiego wła-

ściciela dóbr. (5628)

czerwone z Budy } butelka po 15 sbr.

Ruster Ausbruch } rozsyła za przesłaniem należności w go-

tówce

K. M. Berger

Landhausstrasse 1. Drezno.

Korespondencya polska.

Fabryka karmelków,

konfitur i czekolady

przy Wrocławskiej ulicy Nr. 13 w domu

pana Batkowski.

poleca po nadzwyczaj taniach cenach herbatę

indyjską funt po 15 sgr. do 5 tal. angielskie

biskupki, Cakes i makę dla dzieci, fran-

cuskie likiery i araki, konserwy, toruńskie

pierniki, makę czekoladową, pomarańcze, cy-

tryny i inne towary. Proszę tego ma na skła-

dzie dobre czekolady do jedzenia, do picia,

i czekolady zdrowia, rozmaite i najulubieńsze

cukierki z fabryk Pätzold'a i Aulhorn w

Dreznie, Ph. Sucharda w Niesztatelu, Stoll-

wreka w Kolonii, Starke i Poluda w Stut-

garcie, Pusche'a w Wroclawiu. (5435)

Z poważaniem uniżony

C. Danigel.

Lugduńskie materye jedwabne

en gros & en détail.

Znakomita jakość i trwałość moich lug-

duńskich jedwabnych i aksaminowych materyi

od wielu lat doświadczona została, dla czego

też znajdują takowe należyte w całym Niem-

ieczech uznanie. Od d. 1 stycz. 1875 powie-

szylem znaczne skład mój i takowy jest

jak **najkompletniej asortowany** we

wszystkich kolorach i jakościach. Ceny są

tak niskie, że żadna konkurencja podobnie

pomysłnych ofert przy równie dobrym

towarze podać nie może. Mr. fn.

Pasiate jedwabie tafetowe za metr 2 10

czarne " " " 2 25

kolorowe " " " 3 -

" Epingles " " 3 60

" jedwabie repsowe " 4 -

czarne " " " 3 80

aksamit jedwabny do obszyć " 4 50

szer. aksamit jedwabny na płaszcz 13 60

prima pół aksamit na suknie 3 60

Czarne i kolorowe tafety, satin, reps, mo-

rowe i aksaminowe wstążki są zawsze we

wszystkich modnych kolorach i szerokościach

w obfitym wyborze na składzie. Karty wzor-

ów na całe Niemcy franko. Sprzedający z

drugiej ręki otrzymują rabat. (3911)

O listy upraszamy w francuskim lub nie-

mieckim języku.

Fabryka tkanin jedwabnych

WilhelmaLingenbrink

w Viersen pod Crefeld.

Prawdziwą chińską

herbate czarna

funt po 1, 1 1/2 1 2 tal. jako i wyborowe

prosze czarne

funt po 22 1/2 sbr. poleca

M. Dziegiecki

(2392) w Kościanie.

Herbate

z ostatniego żniwa w wyborowych gatunkach

po niskiej cenie poleca (5522)

J. N. Leitgeber.

DRUKARNIA**J. I. KRASZEWSKIEGO**

(Dr. W. Lebiński w Poznaniu)

wykonuje

spiesznie, tanio i poprawnie
od najwykleszych do najozdobniejszych

wszelkie druki

kościelne, polityczne, uczone, szkolne, kupieckie, fa-
bryczne, rolnicze, lekarskie, urzędowe, hotelowe, dla
Spółek pożyczkowych, rzemieślników, restauracji itd.

Adresować: Dr. W. Lebiński w Poznaniu.

(4812)

Centralne biuro anonsów**Rudolfa Mosse'go, Berlin,**

z filiami w Wroclawiu, Kamienicy (Chemnitz), Kolonii, Dreznie, Frankfurcie
n. M., Halli n. S., Hamburgu, Lipsku, Magdeburgu, Monachium, Norymberdze,
Pradze, Strassburgu, Stuttgarcie, Wiedniu, Zurychu i z agenturami we wszystkich
znaczących miastach europejskich (5410)

w Poznaniu u pp. G. Fritsch & Co. Młyńska ul. Nr. 40
przyjmuje

dla wszystkich dzienników

mianowicie dla **Dziennika Poznańskiego**, Berliner Tageblatt, Post,
Kreuzzeitung, Deutscher Reichsanzeiger i Königlich Preussischer Staatsanzei-
ger, Militär-Wochenblatt, Neue Volkszeitung, Gerichtszeitung, Germania, Kladde-
radatsch, monachijskich Fliegende Blätter itd.

anone po oryginalnych cenach taryfowych

codziennie o 8 godzin z rana do 7 godziny wieczorem. Przy wielkich zleceniach
daje się **wysoki rabat**. Katalogi dzienników przesyłają się bezpłatnie.

Au & Bieliński,

Wilhelmowska ul. Nr. 13 obok król. banku

polecają

wielki wybór francuzko-angielskich nowości

na porę jesienną i zimową.

Wierni raz przyjętej zasadzie „**tanio a dobrze**“ oddajemy suknie z wymie-
nionych materyałów przy elegancji i starannym odrobieniu po stosunkowo bardzo ni-
zkich cenach, jak to następująca specyfikacja wykazuje:

Kompletne ubrania zimowe od 24 tal. do 40 tal.
Paletoty jesiennie i zimowe od 20 — do 40 —

Pokrycia na futra od 16 — do 24 —

Szynele lub burki od 20 — do 28 —

Amerykanki od 12 — do 16 —

Czarne tużurki i fraki od 16 — do 28 —

Spodnie od 6 — do 12 —

Zażądane próby wysyłają się niezwłocznie franko a odbierają się na koszt.

Wyprzedaż odłożonych**wyrobów**

jako to:

materye na suknie wszelkiego rodzaju,

kostiumy, płaszczyki, halki, fartuszki,

kabaty, szale, chustki, kobierce i t. d.

w największym doborze po bardzo niżonych cenach.

Hasse, Wache i Sp.

(5949) Poznań, Nowa ul. Nr. 2.

Lejarnia żelaza

zakład budowy machin i kotłów parowych

F. Eberhardt'a w Bydgoszczy

poleca jako specjalność machin parowe w wszystkich wielkościach — kompletne zakła-

dy gorzelnicze wedle najnowszych systemów Henzgo i Hollerfreunda — tartaki i młyny,

kotły parowe z rurami, rezerwuary, transmisje, jako też wszystkie gatunki przedmiotów

z lanej żelaza w uznannej za wyborną jakości i po jak najtańszych cenach.

Machiny agronomiczne w najlepszym wykonaniu są zawsze na składzie.

Plany, kosztorysy i rysunki są bezpłatnie i franko na usługi. (5671)

Niniejszem mamy zaszczyt donieść, że w miejscu, w gmachu

Wgo Dra **Kozutkiego**, w dawniejszym hotelu wiedeńskim na

św. Marcynie Nr. 1 (wchód z placu wiedeńskiego) otworzyliśmy

magazyn mebli

wszelkiego rodzaju — od najskromniejszych do najwykwintniejszych,

po cenach nader umiarkowanych — i polecamy takowy łaskawym

względem Szanownej Publiczności, zapewniając jak najstaranniejsze

wykonanie wszelkich danych nam zleceń. (5734)

M. Czarliński i Spółka.

Jako nawóz na pola i łąki poleca

prawdziwy leopoldhalski Kainit

jako też wszystkie inne **sole potażowe** po cenach fabrycznych

Fabryka chemicznych nawozów

Maurycyego Milch & Co.

SKŁAD
haftów, koronek, firanek, płótna,
stołowej i gotowej bielizny
W. Jerzykiewicza
w Poznaniu

poleca w wielkim wyborze osobicie zakupione w Paryżu
NOWOŚCI
w kołnierzykach, zabotach, kokardach,
czepkach, bieliznie itd.
jako też
suknie wieczorkowe i balowe
podług najświeższych modeli paryzkich.

CENNIK
fabryki bielizny
A. z Pawłowskich Kaufmann.
Poznań, Sapieżyński plac 1.

Bielizna dla panów.	od	do
Dzienne koszule sztyrgowe i sztyrgowe	1	15
" " z kolorowanymi przodkami i mankietkami	110	2
" " z kolorowanymi przodkami	110	2
" " haftowanymi przodkami	110	9
" " z francuskimi przodkami	120	215
Dzienne koszule z linami i cienkimi przodkami	115	6
Koszule nocne	20	3
Gacie	25	3
Angielskie kołnierzyki w wszelkich formach, tuzin	115	4
mankietki	8	6
Haftowane i z fałdami przodki do dziennych koszul	5	10
Szkapetki dla panów, para	71	1
Krawaty w wszelkich kolorach i deseniach.		
Damskie dzienne koszule od 1 do 8 tal.	115	9
Nocne koszule czyste lne	25	3
Kaftanki nocne sztyrgowe, pikowe	120	10
Delikatne kaftanki nocne sztyrg., batyst., brylantin.	20	5
Majtki sztyrgowe	1	2
walisyowe	1	25
Spódnice	2	30
Spódnice z powłokami	110	10
Penoiri	10	3
Czepki nocne	10	3
Czepki negligowe	10	5
Layette, wyprawy dla dzieci od 20 do 200 tal.		
Wszelka bielizna sztyrgowa lub lina dla chłopców i dziewcząt każdego wieku		
Lniane chustki do nosa dla panów i dam od 1 tal. 20 sgr. do 12 tal.		
Machiny do szycia wszelkich systemów pod kilkoletnią gwarancją wraz z dokła-		
dą nauką.		

Kofdry watowane
wielkich kolorów i wielkości z pokryciami i bez takowych.
Stożowa bielizna i ręczniki
Po wszelkich cenach i jakości.
Koronek hafty w największym wyborze.

LECZENIE CHOROBY PIERSIOWYCH
w wszelkim stopniu suchot gardłanych i w ogólności wszelkich słabości
piersi i gardła przez użycie:
SILPHIUM CYRENAICUM
wyprobowane przez Dr. LAVAL w szpitalach wojskowych i cywilnych w Paryżu
i w głównych miastach Francji. SILPHIUM przygotowuje się w tynkturze, w gra-
nulach i w proszku. W Paryżu w aptece pp. Derode i Defois, 2 rue Drouot, w
Poznaniu w aptece p. Dr. Mankiewicza i w składzie materiałów aptecznych pana
Barcikowskiego.

Medal Towarzystwa nauk przemysłowych w Paryżu.
PREZ ZE SIWIZNĄ
MÉLANOGÈNE
WYBORA FARBA DO WŁOSÓW
P. DICQUEMARE CHEMIA W PARYŻU I ROUEN.
W jednej chwili zmienia siwe włosy na głowie i na brodzie na kolor naturalny
bez niebezpieczeństwa dla ciała. Farba ta bezwonna jest skuteczniejszą od wszel-
kich preparatów tego rodzaju dotąd używanych.
Skład w Poznaniu w aptece Dr. Mankiewicza, w magazynie perfumeryj p. Barcikow-
skiego, w zakładach fryzjersko-perukarskich i perfumeryjnych p. J. Raszera, L. Gel-
hena, Linnemana i u wszystkich głównych fryzjerów i perfumystów.

VÉRITABLE BÉNÉDICTINE
PRAWDZIWY LIKIER BÉNÉDICTINE
OPACTWA FÉCAMP we FRANCJI
Wytwornego smaku, wzmacniający, pomagający tra-
wieniu i obudzający apetyt
JEDEN Z NAJLEPSZYCH LIKIERÓW.
Wystrzegaj się fałszerstw i naśladownictwa.
Wymagać, aby etykieta kwadratowa znajdowała się
na spodzie butelki z własnoręcznym podpisem gło-
wnie dyrygującego
Skład w Fécamp we Francji. Agencja główna u
pp. Joh. Beurnann et Cie w Berlinie.

The Singer Manufacturing Co.,
NOWY-YORK,
największa fabryka maszyn do szycia w świecie,
sprzedała już
przeszło 1 1/4 miliona maszyn do szycia,
których dobroć i zalety najświetniej uznane zostały przez powyższy wielki
odbyt i przez przeszło
120 nagród honorowych.
G. Neidlinger Poznań Wilhelmska ul. 25.
Wszystkie zresztą w tutejszym mieście sprzedawane pod nazwiskiem
Singera maszyn do szycia są naśladowane.
Dla łaskawej wiadomości donoszę, że woźażer Franciszek
Pawelski z dniem 1 października r. b. z mojego inte-
resu wydany został, i że odtąd nie ma prawa ściągania za
mnie pieniędzy lub zawierania interesów.

S. I.
Auerbach
Posen.
Wagi decymalne
Wagi do bydła
Wagi domowe i handlowe
łańcuchy zgrzebła i szczo-
tki do koni poleca
S. J. Auerbach,
Poznań.

Prima próse herbaciane
funt po 2 marki polecają **Bracia Miethe.**
Sapieżyński plac 1. (5934)
BUTY
dla
panów, dam i dzieci
rosyjskie
boots,
trzewiki
domowe i pilśniowe,
jako też parasole własnej
fabryki w największym wyborze
po przystępnych cenach u
A. Apolant'a
Nowa ul. Nr. 70. (5368)

Szybka destylacja.
Dokładne, praktyczne doświadczone prze-
pisy, jak można najpiękniejszą, najczystszą,
Aqua vita, i pojedyncze wódki likierowe wy-
rabić w kilku minutach, każdy gatunek i
każdą ilość natychmiast. Wraz z przepisem
do przygotowywania esencji pierwotnych,
ekstraktów i tynktur do fabrykacji likierów
jako też esencji do rumu, koniaku i szam-
pany bez osobnych aparatów. (5686)
Cena egzemplarza 2 Mr. za frankowaniem
przesłaniem w markach pocztowych do nabycia
u **Th. Röber**, kupca w Zgorzelicach
(Goritz) Mittelstrasse 27.

Machiny do strzyżenia
dla koni i bydła rogatego
poleca po znacznie niższych cenach
C. Preiss.
(5935) Poznań, Wrocławska ul. 27

Balzam na odziebliznę
najlepszy środek do szybkiego usunięcia gu-
zów z odzieblizny i do zapobieżenia przyszczeniu
się skóry. Po 5 sgr. w aptece **Dr. Man-
kiewicza.** (5427)
**Chemika dr. Hauck'a ozonizo-
wany tran watozobiany z dorszu** w
12 po 1/2 sgr., doświadczone wielokrotnie u
suchotników, w cierpieniach skroficznych
itd. jest w Poznaniu jedynie do nabycia u
aptekarza nadwornego **Dr. Mankiewicza.** (5428)

Cena
węgli górnośląskich
na placach „Ula“ Garbary
48, Polwicińska 5 i Sieroka 8 w
sztukach ćwierć wagonu czyli 55
centnarów 20 tal., pół wagonu 40 tal.
cały wagon o 220 centnarów 79 tal.
Kostkowe węgle nieco taniej. Zwraca-
my uwagę, że węgle są twarde w
najlepszym gatunku, posiadające naj-
większą siłę gorącą, przytem miara
rzetelna. Zamówienia na placach lub
w biurze przy Słóarskiej ul. Nr. 6.
Wysyłamy także na inne dworce wprost
z kopalni. (5661)
Zarząd „Ula.“

MAGAZYN
A. PRZYSTAWOWSKI
polecia logo zaopatrzony (5912)
podług co dopiero odebranych
modeli paryzkich, przy-
tem gotowych do zabierania
czas tenich.

Urbankiewicz
Wilhelmski plac 4, I piętro
polecia wielki wybór zagranicznych i kraj-
owych materii z których
ubioru kompletne od 15 tal.
paletoty jesienne i zimowe od 15 tal.
pokrycia na futra od 10 tal.
burki od 15 tal.
różne marynarki od 8 tal.
surduty czarne i fraki od 10 tal.
spodnie od 4 tal.
kamizelki od 2 tal.
jako też wszelkie wyroby kuśnierskie stosun-
kowo tania. Stare futra przerabia się i za-
mienia na nowe. Wielki wybór gotowych fu-
tur do podróży, paletotów i marynarek fu-
rem podszytych.

Zabawki grające
4 do 200 sztuk: z ekspresy, man-
dolina, bębni, dzwonkami, kastanie-
tami, głosami niebiańskimi itd.
tabakierki grające
2 do 16 sztuk: neceserki, slup-
ki do cygar, domki szwajcarskie,
albumy fotograficzne, przybory do pi-
sania, pudełka do rękawiczek, cię-
żarki do listów, cygarniki, tabakierki
do tabaki i zapalek, stoły do pracy,
butelki, szklanki do piwa, portmonetki,
krzesła itd. wszystko z muzyką. Zawsze
najpiękniejsze nowości poleca
J. H. Heller, Bern.
Ilustrowane cenniki rozesłane franco.
Ten tylko, co wprost sprowadza, otrzy-
muje wyroby Hallera.

EAUGAU LOISE
Na Glicerynie i na Arnice
Nadaje naturalny kolor swym włosom
na głowie i na brodzie (41)
Skład główny w Paryżu 4 rue de Provence
w Poznaniu w magazynie R. Barcikowskiego.

Do wypełniania dziurawych zębów
nie ma skuteczniejszego środka jak
masa plombowa do zębów c. k.
nadwornego dentysty Dr. J. G. Poppa
we Wiedniu, miasto, Bognerstrasse Nr.
2, którą każda osoba, sama i bez wszel-
kiego bólu dziurawy ząb wypełnić może,
przez co tak resztki zębów jako też i
oprawy dziurawych się silnie spajają; a
zabój do dalszego pruchnięcia i bólu się
zabezpiecza. [188]

Anatherinowa pasta do zębów.
Dr. J. G. Poppa ck. nadwornego
dentysty we Wiedniu miasto, Bogner-
strasse Nr. 2. Ten preparat utrzymuje
świeżość i czystość oddechu nadto służy
do utrzymania i nadania śnieżnej bia-
łości zębom, zabezpieczając je od psucia
i wzmacniając dziąsła.

Woda anatherinowa.
Dr. J. G. Poppa ck. dentysty na-
dwornego we Wiedniu usuwa trzęwienie
i ból zębów, nie pozwala tworzenia się
osady na zębach i usuwa nie przyjemny
odór z ust. Można ją przeto śmiało
zalecić tak jako najskuteczniejszy środek
czyszczący usta i zęby jak i noszącym
zęby sztuczne lub cierpiącym na dziąsła
tędnież na chwianie zębów.

Dr. J. G. Poppa vegetabiliczny
proszek do zębów.
Czyści zęby do tego stopnia, iż przez
codzienne używanie tegoż osad na zę-
bach nie dopuszcza się nadto glazura a
białość i delikatność tychże się wzmacnia.
Składy w większej części aptek Niem-
iec, w Poznaniu u p. S. A. A-
xander (H. Kirsten) Św. Marcina 11.

Skład główny w Berlinie u pp. I.
F. Schwarzwilse synów, Mark-
grafenstr. 30.

Substancja d'Alfieri
usuwa szybko, przyjemnie i pewno bez
szkodliwych na ciało wpływów i bez
znacznego ograniczenia zwykłego ży-
cia sposobu skutki nadużyć płciowych
każdego stopnia. Przy zaniedbanie lub
nie zupełne wyleczenie lat wiele cią-
gnące się sifilis w stadium drugim
lub trzecim, (zastarzałe upływy, wrzody
syfilityczne, brodawki, chrostecki,
zaskórnik, wyrzuty świerzbące i inne)
trwa kuracja dni 10. Za skutek gwa-
rantuję. Przy zamówieniach uprasza
się o wiadomości co do czasu powsta-
nia resp. trwania cierpienia i co do
okazujących się w tym czasie sym-
ptomów. (4642)
Przesyłkę skuteczną — i za zali-
czką dyskretnie.

E. Giebel,
Berlin, Breitstrasse 12.

Piece regulacyjne
we wszystkich wielkościach
żelazne łózka
z materacami i bez materaców,
przystawki do pie-
ców, pudła do wę-
gli, sprzęty do ognia
Amerykańskie maszyny
do prania z wydzymadłami,
kataraktowe garnki
do prania
aparaty petroleowe
do gotowania,
najlepszej konstrukcji

Water kłozety
poleca w wielkim wyborze po jak
najtańszych cenach **Magazyn**
dla sprzętów domowych
i kuchennych (5948)
Michaelisa Basch,
52. Narożnik Rynku i Wodnej ul. 52

Dr. Pattison'a
wata przeciw podagrze
każdego rodzaju, jako to: bóle w twarzy,
piersiach, gardle i ból zębów, podagrę w gło-
wie, rękach, kolanach, darcie członków, bóle
w grzbiecie i nudach (H. 62551)
W paczkach po 1 marce i pół paczkach
60 fen. u pani
Amalii Wutke Wodna ul. 8/9 w Poznaniu.

ZATWARDZENIU
zapobiega się i leczy przez użycie
pigulek roślinnych
Cauvaina.
Przepisywane przez lekarzy francuskich
i zagranicznych od lat 30 zawsze z wielkim
powodzeniem, ponieważ składają się wyłą-
cznie z roślin, nie sprawiają rzędnia ani ko-
lek i mogą się używać jako środek orzeźwia-
jący, oczyszczający krew lub sprawujący prze-
czyszczenie. Metoda użycia w polskim języku.
Wymagać należy, aby pigułki Cauvaina znaj-
dowały się w pudełkach kartonowych wlo-
żonych w pudełka blaszane i aby na każdej
pigulce znajdował się napis Cauvin, w Pa-
ryżu na Bulwarze Sebastopolskim 55.
Dostać można w Poznaniu w aptece Dr.
Mankiewicza i Barcikowskiego w Bazarze;
we Lwowie w aptece pana Karola Miko-
lascha i Z. Ruckera; w Krakowie w ap-
tece pp. Józefa Trauczyńskiego i W. Re-
dyka; w Brodach w aptece p. Kullak i u
p. Franzosa. (24)

Dla pp. rolników.
Na zyczenie pana Stock, kotlarza
z Czempina, poświadczam jak najchę-
tniej, iż przez Niego przed dwoma
i trzema laty w dobrach moich Go-
łębnie pod Czempiniem i Osieku
pod Rawicem ustawione parowniki do
parowania paszy pod każdym względem
jako wyborne się okazały. Przy bar-
dzo praktycznej konstrukcji obsługa
nader jest pożyteczna, tak że szybko
i ze znacznym zaoszczędzeniem paliwa
się paruje. Ztąd też aparaty p. Stocka
każdemu polecić mogę. (5588)
Osiek p. Rawicem d. 6 paźd. 1875.
(podp.) **E. Szoldrski.**

Powołując się na powyższe świade-
ctwo, pozwalam sobie donieść uniżenie,
iż zawsze mam

parowniki
do parowania paszy na składzie. Z po-
vodu nader pożytecznej a pod każdym
względem praktycznej konstrukcji nie-
mni i z tego, iż w każdej lokalności
bez zasięgnięcia pozwolenia władzy po-
licyjnej ustawić je można, cieszyć się
jak największym zadowoleniem moich
Szanownych pp. Odbiorców.
Do ustawienia resp. wykonania po-
dobnych robót zawsze gotów, proszę
o łaskawe uwzględnienie.

Czempin, W. Ks. Poznańskie.
Herrmann Stock
kotlarz.

Kilkadziesiąt
tysięcy talarów
ma być wypożyczonych na dobra ry-
cerskie pod bardzo przystępnymi wa-
runkami przez
Bernarda Rawicza
Wielkie Garbary Nr. 21.

30 Marek nagrody
zapewniam temu, co mi wskaże czło-
wieka, który w poniedziałek po połud.
o 4 godzinie przy Chwaliszewskim mo-
ście wykupił od oprawy kasztanowa-
ciego wyżyła z lisy na grzbiecie jako
swojego; przed zakupem ostrzeżę się
p. **G. Taube** Młyńska ul. 5.

Dnia 17 listopada odbędzie się w
Gostyniu podczas jarmarku o godz. 1 po
południu **publiczna sprzedaż** [5841]
inventarza rozplodowego
ze znanych ogólnie stad i obór, o czym panów
interesentów w tym względzie uprasza
Z polecenia

Jankiewicz
właściciel hotelu w Gostyniu.

Sprzedaż dóbr.
Z polecenia właściciela wystawiam na sprze-
daz wieś rycką

Trzcianek (Landen)
w powiecie chełmińskim w Pr. Zach. przy
szosie połozoną, blisko stacyi kolei żelaznej,
zabudowania dobre, położenie piękne, wa-
runki wypłaty dogodne. (5848)
Do przyjmowania ofert i event. zawarcia
kontraktu kupna wyznaczam termin na

24-go listopada r. b.
na godz. 3 po połud. w moim biurze.
Wszelkich informacji jestem gotów udzielić.
Toruń, 2 listopada 1875.

Warda
rzecznik i notaryusz.

Jest na sprzedaż tu w mieście kilka kamie-
nic z gruntami na budowę; większe i mniej-
sze majątki ryckie, wiele, restauracje,
handel korzeni etc. (5944)
Są wykupujące miejsca dla urzędników go-
spodarczych, gorzelnych, ogrodników, ku-
charzy, gospodyń, guwernantek etc. przez
Centralne biuro rekomendacyjne dla
wszystkich

branz
W. Kerber
Wielkie Garbary 40.

Tylko dla dam!!
Przybywające do Wrocławia na dłuż-
szy lub krótszy czas znaleźć mogą w bar-
dzo porządnym domu, blisko centralnego dworca
pokoje do wynajęcia, na żądanie i stół. Usłu-
ga polska. **Anna Hartmann** Teichstrasse
12 I piętro. (5823)

Panna służąca
poszukuje miejsca od 1 stycznia u
Państwa na wsi. Adres A. B. 25
postlagernd Wągrowiec. (5920)

Damy, które przez czas nie-
pragną, znajdą dyskretne przyjęcie i piele-
gnowanie przez praktycznego lekarza dr.
Tschortner'a Wrocław, Sadowastr. 24
(5844)

Filolog, doświadczony przez dłu-
goletnią praktykę nau-
czyciel, poszukuje odpowiedniego umie-
szczenia. Bl. wiad. w Eksp. Dziennika
Pozn. pod Nr. 5868.

Pomocnik
handlowy
obeznany z manipulacją
konfekcyj damskich znaj-
dzie miejsce w magazynie
towarów bławatnych
Karola Gdańskiego
(5925) w Krakowie.

Młody człowiek
dobrze polecony i doświadczony w branży
zbożowej, może natychmiast znaleźć umie-
szczenie u
(W210) (5894)
S. A. Krueger
Fryderykowska ul. 27.

Młody człowiek
z dostatecznymi wiadomościami szkolnymi
z dobrej rodziny może wstąpić jako wolontar-
ryusz u
(W211) (5895)
S. A. Krueger.
Fryderykowska ul. 27.

Porządnego

chłopca
do posług poszukuje natychmiast
S. Witkowski jun.
(5929) Wilhelmska ul. 8.
(5899)

Służący,
kawaler, poszukuje stanowiska pierwszego
służącego. Świadczenia chlubne i rekomen-
dacje okazać może. O łaskawej ofercie upra-
sza sub **R. Z.** poste restante **Gostyn.**

Nadinspektor
wzorowego gospodarstwa z Poznańskiego, w
trzydziestym roku wieku swego, mówiący i
piszący po polsku i po rosyjsku, obeznany z
najnowszymi sposobami kultury, z irygacy-
ją, drenowaniem pól i zarządzeniem leśnym,
znający dokładnie przez pobyt w Polsce tam-
tejsze stosunki, życzy sobie objąć zarząd
znaczących dóbr w Polsce albo w cesar-
stwie od **Nowego Roku** albo od 1-go
kwietnia 1876 r. Blizszych wiadomości udzieli
najchętniej Wn. **Lauterbach** w Rzeszynie
w pow. inowrocławskim. (5793)

Zdatny ekonom
kawaler, znajduje przy nadesłaniu dobrych
rekomendacji miejsce od **Nowego Roku**. **A.**
Z. Janowiec postlagernd. (5897)
Dominium **Bzowo** pod Czarnkowiec po-
trzebuje

pisarza
gospodarczego zaraz lub też od Now. Roku.
Osobiste przedstawienie konieczne.

Elew gorzelniczy.
Młody człowiek, Tercyaner, poszu-
kuje miejsca zaraz jako elew gorzelni-
czy. Blizszych wiadomości udzieli S. S.
Szamotyły poste restante. (5872)

Urządnik gospodarczy
kawaler, 37 lat mający, praktykujący
w tym zawodzie lat 17, znający oba
krajowe języki, mogący przedstawić
świadectwa zadawalniające, życzy so-
bie przyjąć nowe umieszczenie zaraz
lub od 1 stycznia. O łaskawej ofercie
uprasza pod lit. A. B. poste restante
Kępn. (5953)

Poszukujący
miejsca
wszystkich
branż
umieszczają się korzystnie w kraju
i za granicą a panom pryncypa-
łom wskazują się **bezpłatnie**.
„Germania“ Wrocław,
(Oddział dla wypośredkowania
stanowisk) (4423)
Gräbschner-Strasse Nr. 14.

Restaurant de Paris
Berlińska ulica Nr. 15, w domu JW.
Pani Mańkowskiej.
Po zaangażowaniu daleko lepszego
kucharza wydają się znów (5951)

OBLADY
w abonamencie po 3 złp.
L. Guzman.
Co sobotę

kiszki z kapustą
w poniedziałek **wieprzowe**
nogi (Eisbeine), na które zaprasza
W. Konopiński
(5945) Butelska ul. 16.

Zimne nogi to śmierć,
Ciepłe nogi to życie.
Najlepszą rzeczą, by zachować trwałe cie-
pło i suche nogi, są **buty i trzewiki**
z podszewkami z drzewa.
Takowe są do nabycia dla panów, dam i
dzieci jedynie w składach
Mannheim'a Wolffsohn,
Rynek 64 i Wiankowa ulica 8.